



บทที่ 4

เมืองของดิคเกนส์กับไตรเซอรั

ในบทที่สองและบทที่สาม ผู้เขียนได้นำเนื้อหาและรายละเอียดเกี่ยวกับเมืองจากงานเขียนของดิคเกนส์และ ไตรเซอรัมาเป็นข้อมูลวิเคราะห์เปรียบเทียบให้เห็นความเหมือนและความแตกต่างระหว่างสังคมอังกฤษและสังคมอเมริกันเป็นประเด็นใหญ่ ๆ เนื่องจากมุ่งหมายจะให้ผู้อ่านเห็นภาพรวม ๆ ของสังคมทั้งสองก่อนเพื่อเป็นพื้นฐานเบื้องต้นเท่านั้น ในบทนี้ผู้เขียนจะวิเคราะห์เปรียบเทียบลึกลงไปถึงแนวคิดและทัศนคติของนักเขียนทั้งสองในแต่ละประเด็นอย่างละเอียด โดยจะพิจารณาทิศทางสาเหตุและปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อแนวคิดในการมองเมืองของดิคเกนส์และ ไตรเซอรั เพื่อให้เห็นความเหมือนและความแตกต่างกันของนักเขียนทั้งสองชัดเจนยิ่งขึ้น ดังที่ผู้เขียนจะเริ่มวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

ค่านิยมของเมือง

จากการศึกษานวนิยายของดิคเกนส์จำนวน 6 เรื่องและงานเขียนของไตรเซอรัจำนวน 4 ชิ้นดังได้กล่าวแล้วในบทหน้า ผู้เขียนมีความเห็นว่าโลกทัศน์หรือการมองเมืองของนักเขียนทั้งสองในประเด็นต่าง ๆ มีทั้งคล้ายกันและแตกต่างกัน เนื่องจากประสบการณ์ที่ได้จากการดำรงอยู่ในสภาพแวดล้อม ฐานะความเป็นอยู่ ระบบการปกครอง ค่านิยมและทัศนคติ ตลอดจนสิ่งที่ได้พบเห็นในชีวิต บ้างคล้ายกัน บ้างก็แตกต่างกัน โลกทัศน์ของบุคคลทั้งสองที่เกี่ยวกับเมืองไม่อาจนำมาระบุได้เพียงด้านเดียว หากแต่มีทั้งด้านบวกและด้านลบ ทั้งในส่วนที่เป็นความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจและความเปลี่ยนแปลงของลักษณะสังคม ในขั้นต้นนี้ผู้เขียนจะพิจารณาถึงการนำเสนอในนวนิยายของดิคเกนส์และ ไตรเซอรั เพื่อที่จะหาค่าจำกัดความของคำว่า เมือง ในความคิดของบุคคลทั้งสอง โดยการวิเคราะห์ใจความของนวนิยายที่ใช้อ้างอิงทุกเรื่องเพื่อนำไปสู่ข้อสรุปของค่านิยมของเมืองดังกล่าว

ในนวนิยายของดิคเกนส์ที่เกี่ยวกับเมืองเริ่มตั้งแต่เรื่อง Oliver Twist จนถึงเรื่อง Our Mutual Friend ดิคเกนส์นำเสนอภาพเมืองในลักษณะที่มีความ

ในนวนิยายเรื่องนี้ ผู้เขียนมีความเห็นว่าดอมบีเป็นตัวละครที่ดัดเกนส์ได้กำหนดขึ้นให้โดดเด่นอยู่ในเมือง และยอมรับนับถือค่านิยมของคนเมืองที่อยู่ล้อมรอบตัวเขา จนกระทั่งได้พบว่าการดำเนินชีวิตในลักษณะที่สนองค่านิยมทางด้านวัตถุและเกียรติยศ ชื่อเสียง มิได้นำมาซึ่งความสุขที่แท้จริง กลับทำให้ชีวิตพบแต่ความผิดหวัง ซ้ำแล้วซ้ำเล่า จนกระทั่งลูกสาวของดอมบีได้หวนกลับมาในลักษณะเป็นดวงประทีป ทำให้เขาเกิดปัญญารู้ว่าสิ่งที่ตนยึดมั่นมานั้นเป็นสิ่งหลอกลวงหาความเป็นแก่นสารที่เป็นประโยชน์ต่อชีวิตไม่ได้ ดังนั้นเมืองจึงอาจเปรียบเสมือน "มหาวิทยาลัย" ที่คนเมืองสามารถฝึกหัดประสบการณ์ของชีวิตจนเกิดปัญญารู้ว่า ค่านิยมเช่นใดที่จะทำให้พบความสุขที่แท้จริงได้ นั่นคือความรัก ความเห็นอกเห็นใจ ที่ให้แก่กันและกันเท่านั้น

เช่นเดียวกับคาโรไลน์ เจลลีย์ (Caroline Jellyby) ใน Bleak House ได้รับประสบการณ์ในชีวิตจริงที่แม่ของเธอมิสซิสเจลลีย์ทุ่มเทชีวิตทั้งชีวิตเพื่อสังคม เพราะต้องการมีหน้ามีตา ละเลยหน้าที่ของภรรยาและแม่ที่ดี สามียและลูก ๆ ต้องช่วยตัวเองทุกอย่าง ชีวิตครอบครัวของเจลลีย์จึงขาดความอบอุ่นและผูกพัน หาความสุขไม่ได้ สิ่งที่พบเห็นทำให้คาโรไลน์ซึ่งแต่งงานกับพริ้นซ์ เทอร์เวดรอพ (Prince Turveydrop) ค้นพบถึงแนวทางการปฏิบัติตน มองเห็นความจริงว่าความมีหน้ามีตาในสังคมไม่ทำให้มีความสุขได้ จึงดำเนินชีวิตที่มุ่งให้ความรักแก่ครอบครัว โดยเป็นภรรยาที่ดี ไม่เพียงจะคอยให้กำลังใจแต่ยังช่วยงานในโรงเรียนสอนดนตรีของสามียและเป็นแม่ที่ดีของลูก ชีวิตครอบครัวของเธอจึงมีความสุข

ใน Hard Times แกรดไกรนด์พราสอนให้ลูกสาวลูกชายพิจารณาและตัดสินทุกสิ่งทุกอย่างด้วยข้อเท็จจริง มิใช่ด้วยอารมณ์หรือความรู้สึก หลุยส์ซา (Louisa) ลูกสาวถูกบังคับให้แต่งงานกับบาวน์เดอร์บี นักธุรกิจเพื่อนพ่อที่เห็นประโยชน์ของตนมากกว่าจะคำนึงถึงสวัสดิภาพของคนงาน ชีวิตคู่ที่ปราศจากความรักทำให้หลุยส์ซาไม่มีความสุข แต่แกรดไกรนด์ผู้ยึดมั่นในวัตถุนิยมมากจนลืมนึกถึงจิตใจที่ละเอียดอ่อนไม่เข้าใจว่าทำไมลูกสาวจึงไม่มีความสุขในเมื่อฐานะความเป็นอยู่ดีทุกประการ ส่วนทอมัส (Thomas) ลูกชายขโมยเงินในธนาคารของบาวน์เดอร์บีและโยนความผิดให้สตีเวน (Stephen) คนงานในโรงงานอุตสาหกรรม สตีเวนถูกไล่ออกจากงานและกลายเป็นคนว่างงานไม่มีแหล่งงาน

โดยยอมรับเข้าทำงาน ในที่สุดความจริงก็ปรากฏ ทอมต้องหนีไปอยู่ที่อื่นด้วยความช่วยเหลือของเสลีย์รี (Sleary) เจ้าของละครสัตว์เร่ร่อนซึ่งดอมบีร์ก็ยกว่าดาเนินชีวิตเหลวไหลไร้สาระ เพราะเสลีย์รีตัดสินทุกอย่างด้วยอารมณ์ความรู้สึกของมนุษย์ จากความล้มเหลวในชีวิตทำให้ครอบครัวแกรดไกรนด์ได้เรียนรู้ความเป็นจริงของชีวิตคนเมืองที่ถูกกำหนดความคิดให้อยู่ในกรอบของค่านิยมทางสังคมว่าบุคคลเหล่านั้นถูกพันธนาการจนไม่มีความสุขในชีวิต ตราบเมื่อเขาเหล่านั้นปล่อยวางและหันมาให้ความสำคัญกับจิตใจแม้เพียงขั้นพื้นฐานก็อาจจะทำให้มีความสุขได้ เช่นที่แกรดไกรนด์เริ่มเข้าใจและเห็นใจถึงความทุกข์ของลูกสาวที่จำต้องอยู่กับคนที่ตนไม่รัก และตระหนักถึงความจริงว่ากฎต่าง ๆ ของสังคมที่ตนพยายามจะรักษาให้ดำรงอยู่นั้นไม่เพียงจะทำให้ลายความสุขในครอบครัว ยังส่งผลร้ายต่อคนอื่น ตัวอย่างที่เห็นชัดก็คือทอมัสผู้ไม่ได้รับการอบรมสั่งสอนให้มีเมตตา โอบอ้อมอารีต่อเพื่อนมนุษย์สามารถก่อเหตุเลวร้ายและบ้ายความผิดที่ตนก่อให้สตีเวนได้อย่างปราศจากความละอาย นวนิยายเรื่องนี้สะท้อนชัดว่าประสบการณ์เลวร้ายที่แกรดไกรนด์เผชิญเป็นบทเรียนสอนให้เขาระมัดระวังในการดำเนินชีวิตมากขึ้น

ใน Little Dorrit วิลเลียม ดอริท (William Dorrit) ผู้ถูกจำคุกเพราะคดีหนี้สิน มีความรู้สึกทุกข์ทรมานที่ต้องอยู่ในสถานที่ซึ่งเป็นเสมือนบ้ายประกาศว่าเป็นคนชั่ว เขารอคอยวันที่จะได้รับอิสรภาพกลับไปมีหน้ามีตาในสังคมอย่างใจจดใจจ่อ ครั้นวันนั้นมาถึง ชีวิตและความเป็นอยู่ที่หรูหราสุขสบายเช่นเดียวกับชนชั้นสูงคนอื่นก็ไม่สามารถก่อความสุขให้บังเกิดในใจของเขาได้ ความภาคภูมิใจที่แพนนี่ (Fanny) บุตรสาวคนโตแต่งงานกับสปาร์คเคเลอร์ (Sparkler) ลูกชายเมอร์เดิลนักธุรกิจชื่อดังของเมืองลอนดอนกลับกลายเป็นความขมขื่น เมื่อฐานะความเป็นอยู่ของแพนนี่ตกต่ำเนื่องจากพ่อสามีล้มละลายและฆ่าตัวตาย แต่ในขณะเดียวกัน เหตุการณ์ที่สามารถนำมาเปรียบเทียบความแตกต่างได้เป็นอย่างดีก็คือความสุขที่เขาได้รับจากการที่เขาได้เห็นเอมี (Amy) ลูกสาวคนเล็กแต่งงานกับชายคนที่เธอรัก แม้จะไม่มีฐานะมั่งคั่งเหมือนสามีของแพนนี่ที่สาวของเธอ แต่เธอก็มีความสุข ทำให้ดอริทได้พบสังจธรรมเช่นเดียวกับดอมบี ใน Dombey and Son คาโรไลน์ เจลลีย์ใน Bleak House และแกรดไกรนด์ใน Hard Times ซึ่งสิ่งเหล่านี้ประสบการณ์ที่ได้จากการใช้ชีวิตในเมืองเป็นผู้สอนทั้งสิ้น

อีกเรื่องหนึ่งที่สะท้อนภาพแบบเดียวกันคือ Our Mutual Friend บอพฟิน (Boffin) และภรรยาผู้โศกดีได้รับมรดกมูลค่ามหาศาล พบว่าความมั่งคั่งร่ำรวยได้เปลี่ยนชีวิตที่สงบเรียบง่ายของตนกับภรรยาให้กลายเป็นชีวิตที่สับสนยุ่งเหยิง ต้องเรียนรู้ที่จะทำตามเพื่อให้ทันสมัยในสังคมทั้งในด้านความคิดและพฤติกรรม แม้ว่าช่วงระยะเวลาที่ครอบครองเงินจะทำให้มีความเป็นอยู่สะดวกสบายขึ้น แต่ความสุขทางใจกลับลดน้อยลง บางครั้งถึงกับเกิดการก่อกวนกับภรรยาเพราะความคิดเห็นไม่ตรงกัน ต่อมาเมื่อจอห์น ฮาร์มอน (John Harmon) ทายาทตัวจริงมารับมรดก บอพฟินและภรรยาจึงดีใจที่ได้กลับไปใช้ชีวิตที่เรียบง่ายเช่นเดิม ทั้งสองคนได้เรียนรู้ว่าชีวิตที่เป็นสุขในเมืองมิได้ขึ้นอยู่กับฐานะทางสังคม แต่ขึ้นอยู่กับจิตใจของตน เช่นเดียวกับเบลลา วิลเฟอร์ผู้ตั้งปณิธานว่าจะแต่งงานกับคนรวยที่สามารถทำให้เธอมีหน้ามีตาในสังคมได้เท่านั้น ความทะเยอทะยานเพราะยึดติดในสังคมวัตถุนิยมทำให้เธอทรนทรายไม่มีความสุข หลังจากเบลลาได้พบฮาร์มอนและเกิดความรักที่แท้จริง เธอจึงทราบว่าความสุขมิได้เกิดขึ้นโดยวัตถุเป็นปัจจัย จิตใจสำคัญกว่าโดยเฉพาะเมื่อใจของผู้ให้กับผู้รับตรงกัน ความสุขย่อมไหลเนื่องมา ไม่ต่างกับยูจีน เรย์เบิร์น ชายสูงศักดิ์ผู้หลงรักลิซซี เฮกแซม (Lizzie Hexam) ลูกสาวกรรมกรผู้ยากไร้ ค่านิยมของสังคมที่ยังแบ่งแยกชนชั้นในสังคมทำให้ยูจีนรู้สึกลำบากใจเมื่อคิดจะแต่งงานกับลิซซี เพราะได้รับการทวงตังจากบุคคลรอบข้างว่าไม่สมควรอย่างยิ่ง แต่เขาก็มีความสุขเมื่อแต่งงานกับลิซซี

จากนวนิยายที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้เขียนเห็นว่าแนวดำเนินเรื่องของดิคเกนส์เป็นไปในลักษณะที่ตัวละครของเขาได้ตั้งความหวังไว้ว่า ค่านิยมทางวัตถุที่คนเมืองยึดถือจะเป็นสะพานให้เขาได้พบกับความสุขในชีวิตครอบครัวและชีวิตในสังคม จึงพยายามที่จะเดินไปตามรอยที่สังคมเป็นผู้กำหนดโดยไม่ให้ความสำคัญกับความสุขทางใจ แต่ในที่สุดเขาก็ได้พบว่าแท้ที่จริงแล้วการคลายความยึดมั่นก็มั่นในเรื่องวัตถุนิยมและฐานะทางสังคมด้วยการหันมาดำเนินชีวิตที่เรียบง่าย มีความรักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เห็นอกเห็นใจ และช่วยเหลือกันและกันจะนำมาซึ่งความสุข ดังนั้นผู้เขียนจึงมีความเห็นสรุปว่า เมือง ในความคิดของดิคเกนส์ก็คือแหล่งพันธนาการของมนุษย์ แต่ในขณะที่เดียวกันก็เป็นมหาวิทยาลัยที่ผู้คนสามารถ "ค้นคว้า" และ "ทดลอง" ได้ตามความสามารถของแต่ละบุคคล หากบุคคลใดเกิดปัญญารู้เท่าทันและรู้จริงก็จะสามารถดำเนินชีวิตในเมืองได้อย่างมีความสุข

สำหรับงานเขียนของ ไตรเซอร์กล่าวได้ว่าโดยภาพรวมแล้ว ไตรเซอร์ให้ภาพเมืองสองด้าน ด้านแรกเป็นลักษณะของความรุ่งโรจน์ก้าวหน้าด้านธุรกิจ การค้า อุตสาหกรรมและคมนาคมที่เอื้อความสุขสบายให้คนส่วนใหญ่ ด้านที่สอง ไตรเซอร์นำเสนอภาพชีวิตของคนทุกระดับที่พยายามต่อสู้เอาชนะอุปสรรคเพื่อความอยู่รอดของตนในเมือง ในด้านทัศนคติของ ไตรเซอร์ต่อเมืองพบว่า มีทั้งด้านบวกและลบ กล่าวคือคนเมืองอเมริกันทุกชนชั้นก็ยังยอมถูกพันธนาการอยู่ในสังคมเมือง และตัวละครของ ไตรเซอร์ก็ดำรงอยู่ได้ในสังคมเมือง แม้ว่าจะเผชิญกับสภาพการณ์ที่เลวร้ายด้วยค้นพบวิถีทางที่จะอยู่ในสังคมเมืองอย่างมีความสุขโดยการต่อสู้เอาชนะอุปสรรคจนพบความสำเร็จ ดังจะวิเคราะห์ต่อไปนี้

ใน Sister Carrie แครีเด็กสาวจากชนบทผู้ถูกค่านิยมทางวัตถุนิยมครอบงำมุ่งหน้าเข้าเมือง เมื่อเผชิญกับชีวิตที่ลำบากในเมืองทำให้แครียอมสูญเสียศักดิ์ศรีของตน ยอมเป็นผู้หญิงของดรูเอทเพื่อชีวิตที่สุขสบายในเมือง โชคชะตาทำให้แครีต้องตกกระไดพลอยโจนหนีจากเมืองชิคาโกไปอยู่นิวยอร์กกับเฮิร์สต์วูด เมืองใหญ่สอนให้แครีเรียนรู้การพึ่งตนเอง เมื่อเฮิร์สต์วูดไม่สามารถหางานทำได้ แครีจึงออกไปหางานเป็นนางละคร ในตอนแรกไม่ได้รับความสนใจ แต่เธอก็พยายามต่อสู้ จนในที่สุดก็ประสบความสำเร็จเป็นนางละครมีชื่อ ในนวนิยายเรื่องนี้ ไตรเซอร์ชี้ชัดว่าประสบการณ์เป็นครูที่ดี เช่นที่แครีได้เรียนรู้ว่าการผูกมัดตนเองกับคนอื่นไม่อาจทำให้เธอประสบความสำเร็จได้ ดังเช่นในขณะที่อยู่กับดรูเอท แครีได้แต่รอคอยให้ดรูเอทหยิบยื่นความช่วยเหลือ ต่อเมื่อไปใช้ชีวิตกับเฮิร์สต์วูดซึ่งมีสภาพตกต่ำ บทเรียนที่ได้รับสอนให้แครีต่อสู้ด้วยตัวเอง ไม่รอคอยให้เฮิร์สต์วูดช่วย ไม่ผูกมัดตนเองกับใคร แต่ดำรงอยู่ได้ด้วยตัวของเธอเอง ประสบการณ์ที่ได้รับทำให้เธอแกร่งขึ้น แม้ว่าจะรู้สึกโดดเดี่ยวอ้างว้างในบางอารมณ์ แต่ก็คุ้มค่ากับความรุ่งโรจน์ การได้รับการต้อนรับอย่างอบอุ่นจากผู้ชมท่ามกลางความเจิดจรัสของแสงไฟบนเวทีการละคร

การเรียนรู้ที่จะดำรงอยู่ในเมืองของแครีก็เช่นเดียวกับคูเปอร์วูด ใน The Financier ที่ค้นพบแนวการค้าเงินธุรกิจให้ก้าวหน้าตั้งแต่อายุได้ 10 ขวบ ด้วยการประมูลสับในราคาต่ำแล้วนำไปขายที่ร้านค้าได้กำไรถึง 2 เท่า ความสำเร็จในขั้นต้นผลักดันให้เขามีกำลังใจที่จะต่อสู้ต่อไปจนประสบความสำเร็จสูงสุดในโลกธุรกิจ แต่ผลร้ายจากไฟไหม้ในชิคาโกที่กระทบกระเทือนถึงธุรกิจเงิน

เมืองพิลาเดลเฟียทำให้คุณเพอร์วูดถูกจับในข้อหาสมรู้ร่วมคิดยักยอกเงินหลวงมาใช้และถูกส่งเข้าคุก แม้ว่าเขาจะรู้สึกขมขื่นกับความโชคร้ายที่ทำให้ความรุ่งโรจน์ด้านธุรกิจในเมืองพิลาเดลเฟียของตนดับวูบลง แต่ประสบการณ์เลวร้ายไม่ทำให้เขาท้อแท้ใจ เขาก็ถือว่าเป็นบทเรียนที่มีค่ายิ่งนักและเขาเชื่อว่าเมื่อพ้นโทษไปจะไม่มีวันดำเนินธุรกิจผิดพลาดอีกในอนาคต

ใน Jennie Gerhardt ชีวิตของเลสเตอร์ เคน เป็นภาพสะท้อนที่ชี้ชัดว่ามนุษย์ในเมืองตกอยู่ในบ่วงบาปของสังคม เคนพึงพอใจเจเนนี่ แต่ฐานะที่แตกต่างกันทำให้เขาไม่อาจแต่งงานกับเธอได้ เคนจำต้องเลือกระหว่างความสุขที่ได้อยู่กับคนที่ตนรักแต่ครอบครัวและสังคมไม่ยอมรับกับความสุขจอมปลอมโดยแต่งงานกับหญิงสาวฐานะเสมอกันที่ครอบครัวและสังคมชื่นชม เขาเลือกประการหลังเพื่อสังคม แม้ว่าจะเจ็บปวดสักเพียงใดก็ตาม แต่เคนก็เข้าใจดีว่าหากต้องการอยู่ในเมืองอย่างมีความสุขก็จำเป็นต้องเลือกสิ่งซึ่งสังคมยอมรับ

จากบทความ "The Pushcart Man" ใน The Color of a Great City ไตรเซอร์ได้บรรยายภาพชีวิตของกลุ่มคนขายของเร่ที่มีเพียงรถไส 2 ล้อคันเก่า ๆ บ้างบรรทุกผักสด ผลไม้ อาหารสำเร็จรูป บ้างก็เป็นเครื่องประดับชนิดต่าง ๆ ไปขายทั่วทุกแห่งในเมืองอย่างอดทนไม่ย่อท้อ แม้ว่าบางครั้งจะถูกตำรวจจับกุมในข้อหาวางของ เกาะเกาะทางเดิน หรือถูกเจ้าของร้านค้าที่ตนไปจอดรถหน้าร้านขับไล่อย่างไร้ความปราณี กลุ่มคนเหล่านี้ก็ได้พบว่าบ่นหรือยอมแพ้แก่โชคชะตา

จากตัวอย่างที่ยกมากล่าวได้ว่าทัศนคติและการนำเสนอเมืองของนักเขียนทั้งสองแตกต่างกัน เนื่องจากทัศนคติของไตรเซอร์ต่อเมืองเน้นไปในด้านบวก เขาเข้าใจถึงความต้องการของบุคคลที่ไขว่คว้าหาความสมหวังทางวัตถุ เพื่อดำรงตนให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีหน้ามีตา และเขาก็เห็นด้วยกับลักษณะการดำเนินชีวิตอย่างมีมานะ การพยายามต่อสู้เพื่อเอาชนะอุปสรรคของคนเมืองโดยเฉพาะคนจนที่ดิ้นรนขวนขวายสร้างตนเป็นตัวอย่างที่ดียิ่งของการไม่ยอมแพ้แก่โชคชะตา การดำรงชีวิตในเมืองแม้จะต้องผ่านสถานการณ์ที่เลวร้ายบ้างในบางครั้ง บางคราวและถูกกำหนดให้เดินตามกฎเกณฑ์ของสังคม แต่สิ่งเหล่านี้จะเป็นบทเรียนที่มีค่า เป็นครูที่ดีที่จะชี้แนะมิให้คนเหล่านั้นเดินผิดทางเป็นครั้งที่สอง และเขาไปสู่ความ

สำเร็จที่รอดคอยอยู่เบื้องหน้า เมื่อพิจารณาความสุขอันเกิดจากวัตถุแล้วพบว่าตัวละครส่วนใหญ่ของ ไดรเซอร์ประสบความสำเร็จในด้านนี้ คือสุขสมหวังทางวัตถุ แต่ลึกลงไปในใจบางครั้งก็เป็นทุกข์อ้างว้างและโดดเดี่ยว อย่างไรก็ตามประสบการณ์สอนให้เขาเหล่านั้นแข็งแกร่งขึ้น การยอมสูญเสียความสุขส่วนตัวเพื่อความสำเร็จที่ใหญ่ยิ่งที่สังคมยอมรับจึงเป็นสิ่งที่ยิ่งกระทำได้และเป็นภาพด้านบวกที่ ไดรเซอร์ เสนอ สิ่งเดียวที่เมืองถูกมองในด้านลบก็คือชีวิตที่ค่อนข้างลาเคียของคนจน จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้เขียนจึงมีความเห็นสรุปว่าคางาคัดความของคาง่า เมือง ในความคิดของ ไดรเซอร์ ก็คือ เมือง คือแหล่งแห่งโอกาสที่เปิดกว้าง ทำหายความสามารถของผู้คน หากผู้ใดมีความมานะพยายามไม่ท้อแท้ใจ ผู้นั้นจะประสบความสำเร็จตามที่เขาได้ตั้งความหวังไว้อย่างแน่นอน ถึงแม้ว่าเมืองจะเป็นแหล่งพันธุนาการที่คละเคลาไปด้วยความสุข ความทุกข์ ความสมหวังและความผิดหวัง แต่ก็ยังเป็นปกติวิสัยที่ทุกคนจะต้องพบและยอมรับ ดังนั้นผู้คนพร้อมใจที่จะเผชิญหน้ากับสิ่งเหล่านี้ย่อมมีมานะพยายาม

นอกเหนือจากความหมายของเมือง ในความเห็นของผู้เขียนที่ได้วิเคราะห์จากโครงเรื่องนวนิยายของ ดิคเกนส์ และ ไดรเซอร์แล้ว ผู้เขียนมีความเห็นว่ารายละเอียดในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับลักษณะเมือง สังคมเมือง ค่านิยม ทศนคติและพฤติกรรมของคนเมืองที่ปรากฏในนวนิยายของนักเขียนทั้งสองสามารถสะท้อนให้เห็นทัศนคติของเขามือต่อเมืองได้เป็นอย่างดี ซึ่งข้อมูลเหล่านี้สามารถนำมาประกอบการพิจารณาของผู้เขียนเกี่ยวกับการวิเคราะห์ทัศนคติ และอิทธิพลที่ทำให้นักเขียนทั้งสองมีทัศนคติเช่นนั้น การวิเคราะห์ของผู้เขียนจะกระทำควบคู่กันไประหว่าง ดิคเกนส์ และ ไดรเซอร์ เพื่อที่จะทำให้ทราบได้ว่าทัศนคติของเขทั้งสองในประเด็นเดียวกันจะแตกต่างกันหรือไม่และอย่างไร อีกทั้งอิทธิพลที่ก่อให้เกิดทัศนคติเช่นนั้นจะเหมือนกันหรือแตกต่างกันอย่างไร

สิ่งแรกที่ผู้เขียนได้รับจากนวนิยายของนักเขียนทั้งสองก็คือรูปแบบของการมองเมืองสรุปได้ว่ามีสี่รูปแบบ คือแบบที่หนึ่งมองด้วยความคิดเป็นกลางหมายถึงพิจารณาตามเหตุและผลที่ควรจะเป็น ไม่ยึดติดหลักเกณฑ์ที่สังคมกำหนดขึ้น แบบที่สองมองตามความเป็นจริง หมายถึงพิจารณาตามเหตุและผลที่ควรจะเป็นโดยยึดถือกฎเกณฑ์ที่สังคมกำหนดขึ้น แบบที่สาม มองด้วยความคิดแบบนักวิทยาศาสตร์ กล่าวคือใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่ได้เรียนรู้มาประยุกต์ เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ ของพฤติกรรมของมนุษย์ และแบบที่สี่ มองด้วยความคิดที่เกิดจากความรู้สึกส่วนตัว

ของนักเขียนเอง รูปแบบต่าง ๆ เหล่านี้ผู้เขียนจะใช้เป็นข้อสรุปในการวิเคราะห์ประเด็นต่าง ๆ ที่กล่าวข้างต้นดังต่อไปนี้

ทัศนคติต่อลักษณะเมือง

จากการศึกษานวนิยายทั้งหกเรื่องของดิคเกนส์อย่างละเอียด ผู้เขียนพบว่ารายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะของเมืองที่ดิคเกนส์บรรยายไว้ชัดเจนที่สุดคือเรื่อง Hard Times เขาบรรยายลักษณะเมืองไว้ว่า

It was a town of red brick, or of brick that would have been red if the smoke and ashes had allowed it, but, as matters stood it was a town of unnatural red and black like the painted face of a savage. It was a town of machinery and tall chimneys, out of which interminable serpents of smoke trailed themselves for ever and ever, and never got uncoiled. It has a black canal in it, and a river that ran purple with ill-smelling dye, and vast piles of building full of windows where there was a rattling and a trembling all day long, and where the piston of the steam-engine worked monotonously up and down, like the head of an elephant in a state of melancholy madness. It contained several large streets all very like one another, and many small streets still more like one another, inhabited by people equally like one another... (Book I, Chapter V, p.65)

ข้อความข้างต้นบรรยายภาพเมืองที่เจริญรุ่งเรืองด้านอุตสาหกรรม ภายในเมืองมองเห็นโรงงานอุตสาหกรรมหลายขนาดตั้งตระหง่านอยู่ทั่วไป ตัวโรงงานสร้างด้วยอิฐแดงบางด้านมีสีตาล้ำสกปรกด้วยเขม่าควันดำที่พวยพุ่งไม่ขาดสายจากปล่องไฟ แม่น้ำลาดลงสู่หน้าต่างลิ้นเหม็นตลบอบอวล ผู้เขียนมีความเห็นว่าข้อความที่หยิบยกมา

ไม่เพียงจะชี้ชัดถึงความพยายามของดิคเกนส์ที่จะเสนอภาพเมืองอุตสาหกรรมตามความเป็นจริง ยังสะท้อนให้เห็นว่าดิคเกนส์เขียนบรรยายภาพนี้ด้วยความรู้สึกไม่พอใจ ตาหนักและประนามผลเสียจากความเจริญทางอุตสาหกรรม โดยเฉพาะเข้ามาค้นและสิ่งปฏิภูลที่ปล่อยจากโรงงาน อีกทั้งเสียงอึกทึกของเครื่องจักรกลในโรงงานว่าทำลายความงามและความสงบที่ควรจะมีอยู่ในเมืองจนหมดสิ้น

นอกจากดิคเกนส์จะสอดแทรกแสดงทัศนคติส่วนตัวในงานเขียน เขายังสะท้อนถึงความจริงประการหนึ่งเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ ดิคเกนส์ชี้ให้เห็นว่า ในใจส่วนลึกของมนุษย์ทุกคนต้องการเวลาช่วงหนึ่งอยู่กับธรรมชาติ เช่น แมกไม้ป่าเขา ลานาไพร์ ที่สร้างความสุขสงบคลายความเคร่งเครียดในใจมนุษย์ ดังที่เขาได้บรรยายอย่างละเอียดไว้ใน Oliver Twist มีความว่า

...Who can tell how scenes of peace and quietude sink into the minds of pain-worn dwellers in close and noisy places, and carry their own freshness, deep into their jaded hearts ! Men who have lived in crowded, pent-up streets, through lives in toil, and to have never wished for change; men, to whom custom has indeed been second nature, and who have come almost to love each brick and stone that formed the narrow boundaries of their daily walks...have been known to yearn at last for one short glimpse of Nature's face; and carried far from the scenes of their old pains and pleasures, have seemed to pass at once into a new state of being. Crawling forth, from day to day to some green sunny spot, they have had such memories wakened up within them by sight of sky, and hill and plain, and glistening water...The memories which peaceful country scenes call up...

(Chapter XXXII, p.290)

จากข้อความที่หยิบยกมาสะท้อนถึงจิตใจของคนเมืองผู้ค้นเคยกับสภาพเมืองที่แน่นขนัดด้วยอาคารสิ่งก่อสร้าง เคยชินกับวิถีชีวิตที่เร่งรีบตราตรึงทำงานหนักเพื่อความอยู่รอด คั่นหูกับเสียงเอะอะอีกทีกในเมืองวันแล้ววันเล่า จนเกือบจะยอมรับกับสภาพแวดล้อมและวิถีทางเช่นนี้ แต่ครั้งคราใดที่เหลือบเห็นสีเขียวของพุ่มไม้ ความทรงจำเกี่ยวกับธรรมชาติที่งดงามไปด้วยท้องฟ้าสีคราม ภูเขา ท่งหญ้าเขียวชุ่มและธารน้ำใสก็หลังไหลเข้ามา เขาเหล่านั้นต่างหวนระลึกถึงชีวิตที่เรียบง่ายสุขสบายท่ามกลางธรรมชาติที่สดชื่นให้ความรู้สึกน่านรมย์

นวนิยายของดิคเกนส์สะท้อนสภาพจิตใจของคนเมืองที่ล้นกวีหาความบริสุทธิ์จากชนบท ผู้ที่ไม่มีโอกาสสัมผัสกับความเขียวของธรรมชาติก็ได้แต่เฝ้ามองและจินตนาการว่าสักวันหนึ่งเขาเหล่านั้นจะได้มีโอกาสบ้าง เช่น พอลและพลอเรนซ์ใน Dombey and Son และ อาร์เธอร์ เคลนแนม ใน Little Dorrit และพวกที่ได้ไปพบจริง ๆ เช่นดอมบี ใน Dombey and Son อาศัยแมกไม้เขียวชุ่มและธารน้ำใสในชนบทเป็นเครื่องปลอบประโลมใจให้คลายทุกข์หลังจากพอลลูกชายเสียชีวิต เช่นเดียวกับเลดีเดดลอค ใน Bleak House เลิกไปพักผ่อนในชนบทเพื่อหลบหนีความสับสนวุ่นวายในสังคมเมืองลอนดอน และใน Little Dorrit บ้านพักของมีเกิลส์ซึ่งตั้งอยู่ท่ามกลางธรรมชาติที่สดใส งดงาม อยู่ห่างจากตัวเมือง เป็นสถานที่ที่เคลนแนมได้ดื่มด่ำกับความบริสุทธิ์ของธรรมชาติทุกครั้งที่มาเยี่ยมมีเกิลส์ จากที่กล่าวมาจะพบว่าดิคเกนส์ได้ชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ของธรรมชาติที่สามารถให้ความสุขทางใจแก่มนุษย์ได้ ความสุขเช่นนี้ไม่อาจหาได้ในเมือง เมื่อความต้องการของดิคเกนส์สวนทางกับสิ่งที่เขาได้พบ ทศนคติของเขาที่มีต่อเมืองจึงเป็นไปในด้านลบมากกว่า

เมื่อพิจารณารายละเอียดในนวนิยายของไดรเซอร์ โดยเฉพาะการบรรยายเมืองที่ระดับประตาด้วยสวนสาธารณะและสวนหย่อมขนาดใหญ่บ้างเล็กบ้างอย่างละเอียดชัดเจนจนก่อให้เกิดทัศนียภาพของเมืองที่น่านรมย์ เช่นจากมิลลิสเฮลกับแคร์รี่บรอกมเมือง (ดังกล่าวแล้วในบทที่สอง) ประกอบกับนวนิยายของไดรเซอร์สะท้อนชัดถึงความคิดของคนอเมริกันที่ตระหนักถึงคุณค่าของความเขียวขจีตามธรรมชาติและมุ่งรักษาสภาพนั้นให้คงอยู่ตลอดไป ดังนั้นการอาศัยอยู่ในเมืองในสหรัฐอเมริกาได้ทำให้ผู้คนห่างไกลจากธรรมชาติแต่อย่างใด ผู้คนยังคงใกล้ชิดและมีโอกาสสัมผัสกับธรรมชาติ เพราะมีส่วนสาธารณะเป็นตัวแทนของธรรมชาติ สิ่งที่

กล่าวข้างต้นนี้ล้วนเป็นข้อมูลสนับสนุนความคิดของผู้เขียนที่มีความเห็นว่า ไตรเซอรัฟ หึงพอใจกับทัศนียภาพของเมือง

จากที่กล่าวมานามาสู่ข้อสรุปของผู้เขียนว่าทัศนคติของดิดเกนส์และ ไตรเซอรัฟในประเด็นทัศนียภาพของเมืองแตกต่างกัน ดิดเกนส์พิจารณาสภาพแวดล้อมในเมืองด้วยความรู้สึกส่วนตัว ความชื่นชอบธรรมชาติเป็นชีวิตจิตใจทำให้เขามองความเปลี่ยนแปลงภายในเมืองที่แน่นขนัดไปด้วยโรงงานอุตสาหกรรม อาคารสิ่งก่อสร้างอย่างไม่พอใจ ส่วนไตรเซอรัฟพิจารณาเรื่องนี้ด้วยความคิดเป็นกลาง มีเหตุมีผลในการตัดสินใจ เขามีความเห็นว่สิ่งที่มนุษย์ต้องการจากธรรมชาติสามารถหาได้ในเมือง ดังนั้นทัศนียภาพเมืองของไตรเซอรัฟจึงมิได้เลวร้ายเหมือนในความคิดของดิดเกนส์

ทัศนคติต่อวิถีชีวิตของคนเมือง

ในบทที่สามผู้เขียนได้สรุปเปรียบเทียบวิถีชีวิตของคนอังกฤษกับคนอเมริกันที่พบในนวนิยายของดิดเกนส์และ ไตรเซอรัฟว่ามีความคล้ายคลึงกันในประเด็นวิถีชีวิตที่ดำเนินไปอย่างรีบเร่ง ฉะฉาน มีแบบแผน และเป็นไปตามครรลองของสังคม ต่อจากนี้ผู้เขียนจะวิเคราะห์ทัศนคติของนักเขียนทั้งสองต่อวิถีชีวิตของคนเมืองอย่างละเอียด ดังนี้

จากนวนิยายทั้งหกเรื่องของดิดเกนส์ที่เลือกนำมาวิเคราะห์กล่าวได้ว่ารายละเอียดในนวนิยายที่ดิดเกนส์นำเสนอนอกจากภาพวิถีชีวิตในเมือง ดิดเกนส์ยังสอดแทรกภาพชีวิตในชนบทในนวนิยายของเขาเกือบทุกเรื่องทีล้วนแต่เป็นข้อมูลสามารถนำมาเป็นประโยชน์ในการสนับสนุนว่าทัศนคติของดิดเกนส์ต่อวิถีชีวิตในเมืองนั้นเน้นไปในด้านลบ จากการศึกษาเนื้อหาในนวนิยายของดิดเกนส์โดยละเอียดผู้เขียนมีความเห็นสรุปได้ว่าดิดเกนส์มองชีวิตในเมืองใหญ่ที่ทุกอย่างดำเนินไปอย่างเร่งด่วนและฉะฉานว่าเป็นวิถีทางหนึ่งที่ทำลายความเป็นมนุษย์ให้น้อยลงไปทุกวัน เขามีความเห็นว่ชีวิตของคนเมืองที่ดำเนินไปวันหนึ่ง ๆ เปรียบเสมือนเครื่องจักรกลที่ไร้ชีวิตจิตใจ แตกต่างกับชีวิตในชนบทที่ทุกชีวิตดำเนินไปตามสบายและเรียบง่าย การดำเนินชีวิตเช่นนี้เอื้อให้ผู้คนในชนบทยังคงลักษณะความเป็นมนุษย์ผู้มีจิตใจอ่อนโยน และมีความละเอียดอ่อนทางอารมณ์อยู่ครบถ้วน ความคิดนี้ปรากฏชัดในนวนิยายเรื่อง

Oliver Twist ดิคкенส์ได้สื่อผ่านความคิดของ โอลิเวอร์ เด็กน้อยที่หนีจากชนบท เข้าสู่เมืองใหญ่ที่ตนเคยใฝ่ฝันและหวังจะได้ใช้ชีวิตอยู่ ครั้นได้เข้ามาสัมผัสกับชีวิต ในเมืองลอนดอน โอลิเวอร์ก็กลับร่ำร้องอยากกลับคืนสู่ชนบทเหมือนเดิม เพราะ โอลิเวอร์ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ของเขาว่าชีวิตในเมืองใหญ่นั้นไม่เพียงจะ ดาเนินไปอย่างเร่งรีบ สับสนและวุ่นวาย ยิ่งแวดล้อมไปด้วยเหล่ามิชชันนารี วิถีชีวิต เช่นนี้น่ากลัวและเป็นอันตรายอย่างยิ่ง ทำให้เขาหวาดคิดถึงชนบทที่อบอุ่นและไม่เคย เป็นอันตรายต่อเขา ดังถ้อยคำที่เขาได้ร้องขอให้ไซดส์ปล่อยเขากลับชนบทว่า

" Oh! for God's sake, let me go", cried Oliver; 'let me run away and die in the fields. I will never come near London. never...' (Chapter XXII, p.212)

อีกตัวอย่างหนึ่งคือเรื่อง Bleak House กล่าวถึงวิถีชีวิตระหว่าง เด็กสาวในชนบทกับเด็กสาวในเมืองที่แตกต่างกันโดยสิ้นเชิง สำหรับโรซา (Rosa) เด็กรับใช้ในคฤหาสน์ของเซอร์เลสเตอร์ในชนบท แม้จะต้องทำงานหนัก แต่โรซาก็ ยังสดชื่นแจ่มใสสมวัย ต่างกับชาร์ลอตต์ เนคเกตต์ (Charlotte Neckett) หรือ ชาร์ลี (Charley) ซึ่งเป็นชื่อที่ทุกคนที่คุ้นเคยเรียกเธอ ลักษณะของชาร์ลีเด็กสาว วัยสิบสามปีที่ดิคкенส์บรรยายคือภาพเด็กที่ซูบผอมซีดเซียวและแก่เกินวัยเพราะต้อง ทำงานหนักทุกวัน ชีวิตของชาร์ลีเป็นชีวิตที่ต้องกระเสือกกระสน เธอต้องดูแลน้อง สองคนแทนพ่อแม่ที่เสียชีวิต หาเงินเลี้ยงน้องและตัวเองด้วยการออกไปทำงานนอก บ้าน และวิ่งกลับมาดูแลน้องในตอนพัก จากภาพความแตกต่างระหว่างเด็กสาวสอง คนนี้ ผู้เขียนมีความเห็นว่าดิคкенส์ต้องการเสนอให้เห็นว่าชีวิตที่ต้องต่อสู้และวิถีชีวิต ที่ดำเนินอย่างเร่งรีบในเมือง ได้ทำลายความสวยงามตามธรรมชาติของมนุษย์ ที่เห็น ได้ชัดเจนก็คือทำลายความสดใสของเด็กสาวเช่นชาร์ลี พัดพาความเบิกบานใจและ ความสุขเช่นที่เด็ก ๆ ควรจะได้รับไปจนหมดสิ้น แต่ชีวิตที่ดำเนินไปอย่างสบาย ๆ ไม่เร่งด่วนในชนบทได้หล่อเลี้ยงและสร้างความสดชื่นให้มนุษย์ ภาพของโรซาเด็ก ชนบทจึงดูมีชีวิตชีวาแกมเปล่งปลั่งด้วยเลือดผาดเพราะมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง มี ใบหน้าและดวงตาที่แจ่มใส สดชื่นเพราะสุขภาพจิตดี

นอกจากนี้ชีวิตที่ถูกกำหนดด้วยสังคมเป็นอีกประเด็นหนึ่งที่ดิคкенส์ให้ รายละเอียดไว้ชัดเจน นวนิยายของเขาหลาย ๆ เรื่องล้วนสะท้อนให้เห็นว่าวิถีชีวิต ของคนเมือง ไม่ว่าจะเป็นชาย หญิง คนชราหรือเด็ก ๆ ต่างถูกกำหนดให้ดำเนิน

ไปตามครรลองของสังคม และนำไปสู่ความทุกข์ที่ต้องจากทน ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดที่สุดก็คือใน Hard Times ดิคเกนส์ตีแผ่ชีวิตของคนเมืองที่ถูกกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในสังคมควบคุมทั้งพฤติกรรมและความคิด โดยสะท้อนออกมาในรูปของระบบการศึกษาที่เน้นหนักให้ค่านึงถึงข้อเท็จจริงที่พิสูจน์ได้ทางสถิติ เลขคณิตและวิทยาศาสตร์

เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนได้รับอิทธิพลของลัทธิ Utilitarianism ที่ยึดมั่นในความมีเหตุมีผลที่สามารถมองเห็นได้ เชื่อว่าสิ่งที่สามารถพิสูจน์ได้ด้วยเหตุผลเป็นสิ่งถูกต้อง และถือว่าบุคคลใดก็ตามที่เชื่อในหลักการนี้เป็นพวกปัญญาชน ดังนั้นกลุ่มคนเหล่านี้จึงเหยียดหยามและดูหมิ่นวิชาที่ว่าด้วยความละเอียดอ่อนของอารมณ์ว่าไม่ใช่สิ่งประเทืองปัญญา รายละเอียดในนวนิยายเรื่องนี้สามารถหยิบยกมาแสดงถึงทัศนคติด้านลบของดิคเกนส์ได้ชัดเจน กล่าวคือดิคเกนส์ถือว่าความคิด ความเชื่อตั้งที่กล่าวมาข้างต้นไม่เพียงพอทำให้ผู้ใหญ่ที่ยึดมั่นในหลักการนี้ต้องทนทุกข์ เช่นที่แกรดไกรนด์ได้รับเนื่องมาจากความล้มเหลวในชีวิตครอบครัว ลูกสาวไม่มีความสุขกับชีวิตสมรสและลูกชายบ้ายความผิดให้ผู้อื่นตั้ง ได้กล่าวแล้ว แต่การปิดกั้นจินตนาการควบคุมและกำหนดความคิดของเด็กยังเป็นโศกนาฏกรรมอันใหญ่หลวง ทำให้มนุษย์คล้ายเครื่องจักรมากขึ้นทุกวัน ไม่มีความเห็นอกเห็นใจกันและกัน การปิดกั้นจินตนาการและสอนให้เด็กค่านึงถึงข้อเท็จจริงให้มากได้ทำลายเด็ก ทำให้เด็ก ๆ ซึ่งเปรียบเสมือนผ้าขาวพร้อมจะซึมซับทุกอย่างซึมซับเอาความเลวร้ายบางอย่างเข้าไว้อย่างยากจะแก้ไขได้ โดยเฉพาะในตัวเด็กชายที่ชื่อ บิทเซอร์ (Bitzer) ที่แกรดไกรนด์ชื่นชมหนักหนาว่าสามารถรับรู้และซึมซับสิ่งที่เขาสอนไว้อย่างดีเยี่ยม ต่างกับซิสซี (Sissy) ที่ถูกตำหนิอย่างรุนแรงด้วยข้อกล่าวหาว่าเธอใช้อารมณ์และความรู้สึกมาตัดสิน แกรดไกรนด์เริ่มตระหนักถึงผลร้ายของการสอนของตนเมื่อเขามีปัญหา เขาได้ขอร้องให้บิทเซอร์ช่วยบงกัดไม่ให้ทุกคนรู้ที่หลบซ่อนตัวของทอมัสลูกชายที่กลายเป็นขโมย แต่บิทเซอร์ปฏิเสธอย่างไร้เยื่อใย โดยไม่คาดคิดเขากลับได้รับการช่วยเหลือจากซิสซีเด็กสาวที่ครั้งหนึ่งเป็นคนที่ถูกเขาประนามว่าโง่ การกระทำของบิทเซอร์ที่เย็นชา ไม่สนใจ ไม่เห็นใจความเดือดร้อนของผู้มีพระคุณหรือผู้เคยเป็นครูที่รักและชื่นชมตน ไม่ต่างอะไรกับเครื่องจักรกลที่ไม่มีชีวิตจิตใจ

รายละเอียดเกี่ยวกับชีวิตที่ถูกกำหนดในเมืองที่ดิคเกนส์กล่าวถึงในนวนิยายของเขาที่เห็นชัดอีกประเด็นหนึ่งก็คือ ดิคเกนส์ได้สะท้อนถึงชีวิตคู่หรือชีวิตครอบครัวที่ถูกกำหนดตามสังคม โดยเฉพาะการแต่งงานหรือที่เรียกว่าการสร้างชีวิตครอบครัวของคนเมืองมิได้มีพื้นฐานมาจากความรักและความเข้าใจ แต่เกิดขึ้น

เพราะสังคมกำหนดขึ้น ไม่ว่าจะ เป็นชีวิตคู่ของมิสเตอร์และมิสซิสบัมเบิ้ลที่แต่งงาน
 เพียงระดับฐานะ ใน Oliver Twist มิสเตอร์และมิสซิสดอมบี ใน
Dombey and Son เซอร์เลสเตอร์และเลดีเดดลอค ใน Bleak House
 บาวน์เดอร์บีและหลุยส์ซา ใน Hard Times มิสเตอร์และมิสซิสเมอร์เดลใน
Little Dorrit และมิสเตอร์และมิสซิสแลมเมลใน Our Mutual Friend
 โดยเฉพาะชีวิตคู่ของมิสเตอร์และมิสซิสเมอร์เดลเป็นคู่ที่แต่งงานกันเพราะสังคมโดย
 แท้จริง ดังบทสนทนาของมิสเตอร์และมิสซิสเมอร์เดลที่ว่า

" Mrs. Merdle...I know that, as well as you do.
 If you were not an ornament to Society, and if I was
 not a benefactor to Society, you and I would never
 have come together..." (Book II, Chapter XXXIII, p.396)

ข้อความนี้ขยายความได้ว่าหากมิใช่เพราะสังคมแล้ว เขาจะไม่แต่งงานกับเธอ เขา
 เองโดยแท้จริงแล้วมิได้รักเธอเลย การแต่งงานเช่นนี้เป็นเสมือนถูกสังคมบังคับ

อย่างไรก็ตามในนวนิยายเรื่อง Little Dorrit มีข้อความบางตอนที่
 แสดงให้เห็นว่าสังคมในเมืองที่เจริญแล้ว คนเมืองจะต้องดำเนินตามกฎเกณฑ์ของ
 สังคมเพื่อศักดิ์ศรีและฐานะทางสังคม ดังเช่นตอนที่มิสซิสเมอร์เดลสนทนากับมิสซิส
 โกวานเกี่ยวกับการแต่งงานของสไปร์ดเคลอร์มีความว่าการแต่งงานเป็นส่วนหนึ่ง
 ในชีวิตของมนุษย์ เขาควรฉายโอกาสและได้กำไรจากการแต่งงาน ทั้งนี้เป็นไป
 ตามกฎเกณฑ์ที่สังคมกำหนดไว้ กฎเกณฑ์ลักษณะนี้เป็นกฎเกณฑ์ที่สังคมที่เจริญแล้ว
 กำหนดขึ้นและถือปฏิบัติมา ควรที่คนเมืองจะดำเนินตาม

As to marriage on the part of a man, my dear, Society
 requires that he should retrieve his fortunes by
 marriage. Society requires that he should gain by
 marriage. Society requires that he should found a
 handsome establishment by marriage...because Society has
 made up its mind on the subject, and there is nothing
 more to be said. If we were in a more primitive

state - if we lived under roofs of leaves, and kept cows and sheep and creatures, instead of bankers' accounts... But we don't live under leaves, and keep cows and sheep and creatures...(Book II, Chapter XXXIII, pp.390-391)

ข้อความลักษณะนี้แสดงให้เห็นว่าดิคเกนส์ตระหนักถึงความจริงว่าหากต้องการอยู่รอดในสังคมก็ต้องปรับตัว ต้องดำเนินตามกฎของสังคมเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง ไม่อาจดำเนินชีวิตตามที่ใจตัวเองปรารถนา ไม่ว่าจะเป็นการแต่งงานและการใช้ชีวิตประจำวันของคนเมือง ล้วนแล้วแต่ต้องชะเง้อดูว่าผู้อื่นในสังคมเห็นด้วยหรือไม่ แต่กระนั้นความจริงลักษณะนี้เป็นความจริงที่ดิคเกนส์ปฏิเสธ แม้จะมองตามความเป็นจริงโดยยึดกฎเกณฑ์ที่สังคมกำหนด แต่ดิคเกนส์ไม่อาจทำใจให้ยอมรับได้ ดิคเกนส์ได้สื่อความคิดนี้ผ่านตัวละครชื่อหลุยส์ซาและทอมัสใน Hard Times ที่ถูกแกรดไกรนด์ผู้พ่อบังคับให้เรียนหนังสืออยู่แต่ในบ้าน ศึกษาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ไม่ยอมให้พักผ่อนหรือเล่นตามประสาเด็ก ด้วยคิดว่าเป็นเรื่องไร้สาระ ทำให้หลุยส์ซาและทอมัสเกิดความเบื่อหน่าย จึงหนีออกเที่ยวเล่นนอกบ้านตามประสาเด็ก แกรดไกรนด์พบเข้าจึงบ่นว่า ซึ่งหลุยส์ซาได้ตอบว่าตนเองเหนื่อยและเบื่อหน่ายกับวิธีการศึกษาและระเบียบภายในบ้าน ดั่งบทสนทนาของพ่อลูกมีความว่า

You! Thomas and you, to whom the circle of the sciences is open; Thomas and you, who may be said to be replete with facts; Thomas and you, who have been trained to mathematical exactness; Thomas and you, here! cried Mr. Gradgrind. 'In this degraded position! I am amazed.'

'I was tired. I have been tired a long time,' said Louisa.

'Tired? Of what?' asked the astonished father.

'I don't know of what - of everything I think'...

(BOOK I, Chapter III, p.57).

จากข้อความนี้ผู้เขียนมีความเห็นว่าคำตอบของหลุยส์ซาที่ระบายความในใจว่าเธอเหนื่อยและเบื่อหน่ายกับวิธีการศึกษาและระเบียบภายในบ้านสะท้อนถึงความคิดของดิคเกนส์ว่าชีวิตที่ต้องดำเนินไปตามข้อบังคับมิใช่ชีวิตที่น่ารื่นรมย์แต่อย่างใด

ในประเด็นวิถีชีวิตของคนเมือง ผู้เขียนพบว่าความคิดของ ไตรเซอรัแตกต่างกับดิคเกนส์โดยสิ้นเชิง กล่าวคือแม้ตัวละครเอกเช่น แครีและเจนนี่จะเป็นเสมือนตัวแทนของคนชนบทที่มุ่งหน้าเข้าเมืองใหญ่ แต่ไตรเซอรัมิได้ให้ภาพหรือรายละเอียดที่เป็นภูมิหลังของชนบทไว้ชัดเจนเท่าดิคเกนส์ อย่างไรก็ตามเจตนาคิดของตัวละครที่มุ่งหน้ามาตายดาบหน้าในเมืองเป็นข้อสนับสนุนให้เห็นชัดว่าในความคิดของไตรเซอรั วิถีชีวิตที่เรียบง่ายและดำเนินไปเรื่อย ๆ เป็นชีวิตที่น่าเบื่อหน่าย ความจำเอนในชนบทไม่ก่อให้เกิดการพัฒนา เป็นการจำกัดพลังที่มีอยู่ในตัวมนุษย์ ทำให้มนุษย์เป็นคนอ่อนแอและท้อถอย ชีวิตในชนบทที่ดำเนินอย่างเรียบง่าย ๆ ไปวันหนึ่ง ๆ เป็นผลร้ายแก่ทุกคน เพราะไม่กระตุ้นให้คนมีมานะที่จะต่อสู้เอาชนะอุปสรรค ไตรเซอรัมีความคิดว่าวิถีชีวิตในเมืองแม้จะเร่งรีบ ช้าชาก จำเจ แต่ก็ก่อความรู้สึกดีดก มีชีวิตชีวาเป็นวิถีทางที่ดี ทำให้มนุษย์ทุกคนตื่นตัวและแข็งแกร่งขึ้น อีกทั้งยังมีโอกาสแสดงความสามารถ แสดงพลังที่ซุกซ่อนอยู่อย่างเต็มที่ และการต่อสู้เอาชนะอุปสรรคคือคุณลักษณะที่น่าชื่นชม ใน Sister Carrie ไตรเซอรับรรยายภาพความคึกคักในเมืองชิคาโกผ่านสายตาแครีเด็กสาวที่มาจากชนบทไว้ว่า

...She walked out into the busy street and discovered a new atmosphere...She noticed that men and women were smiling. Scraps of conversation and notes of laughter floated to her. The air was light...Ah, the long winter in Chicago - the lights, the crowd, the amusement! This was a great, pleasing metropolis after all...She now felt that life was better, that it was livelier, sprightlier...feeling her blood still flowing pleasantly. She would live in Chicago...She

would have a better time than she had ever had before
- she would be happy (Chapter III, p.31).

ข้อความข้างต้นบรรยายภาพแครีเดินไปตามถนนในเมืองชิคาโกที่พลุกพล่านไปด้วยผู้คน แครีเหลียวมองทุกสิ่งรอบข้างที่แปลกตาอย่างสนใจ เธอสังเกตเห็นว่าใบหน้าของผู้คนที่สัญจรไปมาแต่งแต้มด้วยรอยยิ้ม เสียงพูดคุยบนเสียงหัวเราะที่เธอได้ยินบ่งบอกถึงความรื่นเริง กระฉับกระเฉงมีชีวิตชีวา ภาพที่พบไม่เพียงจะสร้างความประทับใจ ยังก่อให้เกิดความหวังแก่แครีว่าเธอจะอยู่ในเมืองอย่างมีความสุข

ภาพวิถีชีวิตของคนเมืองที่รีบเร่ง สับสนวุ่นวาย แต่ก่อความสุขและความหวังแก่ผู้พบเห็นนี้ ไดรเซอร์ได้นำเสนออีกครั้ง โดยสื่อผ่านความคิดของเจนนี ตัวละครเอกใน Jennie Gerhardt เมื่อเธอมีโอกาสดูชีวิตในนครนิวยอร์กว่า

...This atmosphere into which Jennie was now plunged was so wonderful, so illuminating, that she could scarcely believe this was the same world that she had inhabited before... (Chapter XXIII, pp.174-175)

ความชื่นชมวิถีชีวิตในเมืองของแครีและเจนนีตรงกับความรู้สึกของเฮนรี คูเพอร์วูด ซึ่งเป็นบิดาของแฟรงค์ คูเพอร์วูด ตัวละครเอกของเรื่อง The Financier ที่ยอมรับว่าเขาชื่นชมวิถีชีวิตของคนเมือง "...the noisy trucks and drags, the busy crowds hurrying to and fro, pleased him..." (Chapter III, p.25)

สำหรับประเด็นวิถีชีวิตคนเมืองถูกกำหนดโดยสังคมที่ดิคเกนส์ยอมรับอย่างชัดเจนว่าเป็นกฎข้อบังคับที่ต้องมีอยู่เพื่อความเป็นระเบียบในสังคม ผู้เขียนมีความเห็นว่าไดรเซอร์ก็ยอมรับกฎสังคมด้วยความชื่นชมไม่น้อยกว่าดิคเกนส์ จะต่างกันก็เพียงความทุนทุรายหรือแรงต่อต้านในใจดูจะไม่รุนแรงเท่ากับดิคเกนส์ เนื่องจากความคิดแบบนักธรรมชาตินิยมที่ยอมรับความจริงว่าทุกสังคมต้องมีกฎเกณฑ์ ไม่เว้นแม้แต่สังคมสัตว์ มนุษย์จึงต้องดำเนินชีวิตไปตามครรลองของสังคม ตัวละครส่วนใหญ่ใน

นวนิยายของ ไตร เซอร์ ไม่ว่าจะมาจากชนบทหรืออยู่ในเมืองต่าง เรียนรู้และยอมรับความจริงว่าเขาไม่อาจหลีกเลี่ยงหนีหรือหลบเลี่ยงกฎดังกล่าวได้พ้น จึงไม่มีประโยชน์ที่จะคร่ำครวญเรียกร้องสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ สิ่งที่เขาควรจะทำปฏิบัติก็คือเพียรพยายามปรับตัวและเลือกดำเนินตามกฎเกณฑ์เหล่านั้นเพื่อประโยชน์ของตัวเอง ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดก็คือพฤติกรรมของเคนใน Jennie Gerhardt ที่แม้ว่าใจจริงเขาจะรักเจนนี่ แต่เมื่อพ่อของเขายื่นคำขาดให้เขาเลือกระหว่างการอยู่กับเจนนี่แต่ถูกตัดออกจากกองมรดกกับการเลิกติดต่อกับเจนนี่ซึ่งเขาจะได้รับมรดกเหมือนเดิม ครั้งแรกเคนลังเลและสับสนไม่แน่ใจว่าจะเลือกสิ่งไหนดี แต่เมื่อเขาพิจารณาเห็นว่า การอยู่กับเจนนี่ทำให้เขาตกต่ำลง เขาก็ตัดสินใจเลิกกับเจนนี่ หวนกลับมาใช้ชีวิตที่หรูหราในสังคมเหมือนเดิม

จากตัวอย่างและข้อมูลที่นำมากล่าวข้างต้น ผู้เขียนมีความเห็นโดยสรุปว่าในประเด็นวิถีชีวิตคนเมือง นักเขียนทั้งสองมองเหมือนกันคือ ประการที่หนึ่ง เขาทั้งสองยอมรับความเป็นจริงอย่างชัดเจนว่าภายในสังคมมีระเบียบและกฎเกณฑ์ ผู้คนจำต้องปฏิบัติตาม ประการที่สอง เขาทั้งสองใช้ความรู้สึกส่วนตัวมาเป็นเกณฑ์ตัดสินว่าวิถีชีวิตในเมืองดีหรือเลวอย่างไร ทัศนคติส่วนตัวของดิคเกนส์ทำให้เขาไม่พอใจชีวิตในเมือง เช่นเดียวกับทัศนคติส่วนตัวของ ไตร เซอร์ ที่ชื่นชมและเห็นคุณค่าของชีวิตทำให้เขาชอบชีวิตในเมือง ภาพและรายละเอียดต่าง ๆ ที่ดิคเกนส์และ ไตร เซอร์ นำเสนอล้วนสะท้อนถึงความคิดและทัศนคติของเขาทั้งสองทั้งสิ้น

ทัศนคติต่อพฤติกรรมของคนเมือง

ในบทที่สามผู้เขียนได้หยิบยกรายละเอียดที่พบในงานเขียนของดิคเกนส์และ ไตร เซอร์ มากกล่าวถึง เพื่อเป็นข้อมูลสรุปว่าค่านิยมของคนอังกฤษและอเมริกันคือวัตถุนิยม โดยเฉพาะการบูชาเงินเป็นพระเจ้าทำให้คนเมืองในอังกฤษและสหรัฐอเมริกาชื่นชมยกย่องคนร่ำรวย มีอำนาจ จากทัศนคติที่บูชาคนร่ำรวย ประกอบกับการมุ่งจะสร้างฐานะเพื่อความอยู่รอดในสังคม ส่งผลให้พฤติกรรมของคนเมืองเป็นคนที่ไม่เอื้อเฟื้อ ไม่มีน้ำใจและเห็นแก่ตัว ซึ่งผู้เขียนจะวิเคราะห์ทัศนคติของนักเขียนทั้งสองในประเด็นนี้ เพื่อหาความเหมือนและความแตกต่างทางความคิดของดิคเกนส์และ ไตร เซอร์

ในประเด็นเดียวกันนี้ ทศนคติของ ไตรเซอ์ต่อค่านิยมของคนเมืองที่บูชาวัตถุคล้ายคลึงกับดัดเกนส์คือ ไตรเซอ์ยอมรับว่าเงินมีอำนาจในตัว และเห็นว่าเป็นเรื่องปกติที่คนเราย่อมอยากครอบครองเงิน ดังความรู้สึกที่เขาสื่อผ่านความคิดของ แครี่ใน Sister Carrie ว่า

...As for Carrie, her understanding of the moral significance of money was the popular understanding, nothing more. The old definition : " Money : something everybody else has and I must get," would have expressed her understanding of it thoroughly...

(Chapter VII, p.63)

แต่เมื่อพิจารณาถึงลงไปพบว่า ไตรเซอ์เองก็เชื่อว่าหากนำเงินมาใช้ในทางที่ถูกต้องก็จะแก้ปัญหาด่าง ๆ ด้านสังคม ศาสนา และการเมืองได้ ดังที่เขาบรรยายใน Sister Carrie ว่า

The true meaning of money yet remains to be popularly explained and comprehended. When each individual realises for himself that this thing primarily stands for and should only be accepted as a moral due - that it should be paid out as honestly stored energy, and not as a usurped privilege - many of our social, religious, and political troubles will have permanently passed...(Chapter VII, p.63)

หากนำมาขยายความก็หมายถึงว่าถ้ามีการใช้เงินในทางที่ผิดย่อมก่อให้เกิดปัญหาในสังคมได้เช่นกัน ดังนั้นทศนคติของดัดเกนส์และ ไตรเซอ์ในประเด็นนี้จึงเหมือนกัน

ทศนคติของคนเมือง

ในประเด็นที่สังคมเมืองยกย่องชื่นชมคนรวยและมีอำนาจ ผู้เขียนพบว่า

ทัศนคติของนักเขียนทั้งสองแตกต่างกัน ดิคเกนส์มีความเห็นว่าชนชั้นสูงในอังกฤษไม่สมควรได้รับการยกย่องเนื่องจากมิได้ทำประโยชน์ให้สังคม ใน Little Dorrit ภาพหน่วยงานราชการภายใต้การบริหารของบาร์นาเคิลตระกูลชนชั้นสูงที่ยึดหลัก How not to do it เต็มไปด้วยเจ้าหน้าที่ที่เกียจคร้านไม่เอาใจใส่ในการทำงาน ไม่ช่วยเหลือหรืออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนที่มาติดต่อ สะท้อนถึงทัศนคติของ ดิคเกนส์ที่เกิดจากการพิจารณาอย่างมีเหตุผลว่าชนชั้นสูงไม่เคยคิดจะปรับปรุงหรือแก้ไขความเลวร้ายในสังคม มุ่งแต่จะรักษาตำแหน่งที่ตนครอบครองอยู่ให้มั่นคงและนานที่สุดเท่าที่จะนานได้ ต่างกับทัศนคติของ ไตรเซอร์ที่ชื่นชมยกย่องคนรวยมีอำนาจ เนื่องจากไตรเซอร์รู้ว่าในสังคมอเมริกันกว่าบุคคลเหล่านั้นจะก้าวมาถึงจุดนี้ เขาต้องฝ่าฟันอุปสรรคนานัปการ ท่ามกลางสังคมที่ซับซ้อนกว่าราชการที่บุคคลหนึ่งสามารถต่อสู้ดิ้นรนจนเอาชนะอุปสรรคได้ บุคคลนั้นสมควรได้รับความชื่นชมยกย่อง ในความคิดของ ไตรเซอร์แล้วบุคคลใดก็ตามสามารถบรรลุความสำเร็จได้ด้วยตนเอง บุคคลนั้นเป็นตัวอย่างที่ดีน่ายกย่อง เพราะแสดงว่าคนนั้นคือมนุษย์ที่เข้มแข็ง ไม่ยอมแพ้แก่โชคชะตา จึงสรุปได้ว่าทัศนคติที่แตกต่างกันของนักเขียนทั้งสอง เกิดจากแนวคิดเดียวกัน คือมองด้วยความคิดเป็นกลาง เป็นหลักปราศจากอคติ พฤติกรรมของชนชั้นสูงที่พิจารณาแล้ว ไม่ก่อประโยชน์ให้สังคม ทำให้ดิคเกนส์ไม่ยกย่อง แต่ ไตรเซอร์เห็นว่าสังคมอเมริกันที่เจริญก้าวหน้าด้านต่าง ๆ เกิดจากความพยายามของคนเหล่านี้จึงสมควรให้เกียรติ

พฤติกรรมของคนเมือง

ดิคเกนส์ชี้ให้เห็นว่าค่านิยมและทัศนคติของสังคมเมืองส่งผลให้จิตใจของผู้คนหยาบกระด้างมีพฤติกรรมเลวร้ายยิ่งขึ้นทุกวัน กลายเป็นคนฉวยโอกาสมุ่งแต่ประโยชน์ตน หว่านพิษเพื่อหวังผลและขาดความเห็นอกเห็นใจกันและกัน ใน Hard Times ดิคเกนส์ได้นำเสนอภาพสองภาพที่แตกต่างกันโดยสิ้นเชิง ภาพหนึ่งบรรยายให้เห็นความห่างเหินของผู้คนในเมืองที่จะติดต่อหรือเป็นมิตรกันก็เมื่อได้รับผลประโยชน์เท่านั้น ภาพนี้เป็นภาพบิทเซอร์ช่วยเหลือบาวน์เดอร์บีตามหาคนร้ายที่ขโมยเงินด้วยความหวังว่าบาวน์เดอร์บีจะเห็นความดีและรับเขาเข้าทำงานในธนาคาร อีกภาพหนึ่งบรรยายถึงความสัมพันธ์ของคนชนบทที่สายใยแห่งความผูกพันรักร้อยด้วยน้ำใจไมตรีจิตที่มีต่อกันและกันมิใช่ด้วยวัตถุ ดังที่ดิคเกนส์บรรยายไว้ว่า

...She ran from field to field, and lane to lane, and place to place, as she had never run before; until she came to a shed...where two men lay in the shade, asleep on straw. First to wake them, and next to tell them, all so wild and breathless as she was, what had brought her there, were difficulties; but they no sooner understood her than their spirits were on fire like hers. One of the men was in a drunken slumber, but on his comrade's shouting to him that a man had fallen down the old hell shaft, he started out to a pool of dirty water, put his head in it, and came back sober.

With these two men she ran to another half-a-mile-further, and with one to another, while they ran elsewhere...By this time a whole village was up; and windlasses, ropes, poles, candles, lanterns, all things necessary, were fast collecting and being brought into one place...(Book II, Chapter VI, pp.285-286)

หลังจากสติเวณกรรมกรในโรงงานถูกไล่ออกจากงานและถูกกล่าวหาว่าขโมยเงินในธนาคารของบารน์เดอร์บี สติเวณไม่อาจหางานทำในเมืองได้ จึงออกไปอยู่ชนบท เรเชล (Rachael) หญิงคนรักออกตามหาและพบว่าเขาได้รับบาดเจ็บตกอยู่ในหลุมขนาดใหญ่ในทุ่งนา เธอจึงรีบไปขอความช่วยเหลือจากคนละแวกนั้น จากข้อความที่หยิบยกมา ผู้อ่านสามารถจะจินตนาการเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ชัดเจน การวิ่งอย่างร้อนรนของเรเชลตามทุ่งนาเพื่อตามคนมาช่วยสติเวณ กลุ่มชาวบ้านที่นอนพักอยู่ในร่มไม้สะดุ้งตื่นด้วยเสียงร้องของเรเชลซึ่งเมื่อรู้เรื่องจากเรเชลก็รีบวิ่งไปตามเพื่อนบ้านคนอื่นมาช่วย ต่างระเตรียมอุปกรณ์เครื่องมือใช้ที่จำเป็นแล้วมุ่งหน้าไปช่วยสติเวณ ความร่วมมือร่วมใจช่วยเหลือคนแปลกหน้าอย่างไม่รู้จักเห็นดินเหนียว ไม่ย่อท้อ ไม่

หวังผลตอบแทน แสดงให้เห็นถึงความเอื้ออาทรเห็นอกเห็นใจที่คนชนบทมีให้แก่กัน ด้วยน้ำใสใจจริง ข้อความลักษณะนี้สะท้อนให้เห็นว่าดิคเกนส์ชื่นชมความมีน้ำใจของคนชนบทและซึ่งซึ่งพฤติกรรมของคนเมืองที่แล้งน้ำใจ เช่นที่เคนแนมพบบนท้องถนน ใน Little Dorrit ฟลอเรนซ์ ใน Dombey and Son และ โอลิเวอร์ ใน Oliver Twist ดังกล่าวแล้วโดยละเอียดในบทที่สาม

ในประเด็นเดียวกันนี้ผู้เขียนพบว่าแนวคิดแบบนักธรรมชาตินิยมที่เชื่อว่ามนุษย์ไม่สามารถเอาชนะพลังที่มีอำนาจเหนือมนุษย์ ไม่ว่าจะ เป็นพลังทางสังคมหรือแรงขับทางเพศ ทำให้ใครเซอร์มองความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในเมืองอย่างยอมรับความเป็นจริง โดยเฉพาะเข้าใจพฤติกรรมของผู้คนในเมือง ดังที่ใครเซอร์ได้บรรยายไว้ในนวนิยายเรื่อง Sister Carrie ว่า

When a girl leaves her home at eighteen, she does one of two things. Either she falls into saving hands and become better, or she rapidly assumes the cosmopolitan standard of virtue and become worse. Of an intermediate balance, under the circumstances, there is no possibility. The city has its cunning wiles, no less than the infinitely smaller and more human tempter. There are large forces which allure with all the soulfulness of expression possible in the most cultured human...
(Chapter I, p.7)

จากข้อความข้างต้นสามารถนำมาขยายความได้ว่าวิถีทางในเมืองที่แคร์รี่เด็กสาวจากชนบทวัยสิบแปดปีจะเลือกได้มีเพียงสองทางเท่านั้นคือ สูงหรือต่ำ ดีหรือเลว จึงเป็นไปไม่ได้ที่แคร์รี่ผู้บริสุทธิ์และอ่อนเยาว์จะสามารถเอาชนะความเย้ายวนทางวัตถุหรือรู้เท่าทันต่อเล่ห์เหลี่ยมของผู้คนรอบข้าง นอกจากเธอจะโชคดีมีคนปกป้องและชี้แนะแนวทางที่ดีให้เธอเท่านั้น ดังนั้นชีวิตกายภาคหน้าของแคร์รี่ย่อมจะเลื่อนไหลไปตามครรลองของสังคมอย่างแน่นอน

ความเชื่อมั่นในพลังที่อยู่รอบตัวมนุษย์ว่าสามารถกระตุ้นหรือมีอำนาจทำให้มนุษย์ดำเนินไปตามนั้นทำให้โดเรเซอร์มองพฤติกรรมของแคร์รี่ที่ยอมเป็นภรรยาของ ดรูเอท์เพื่อความสงบสุขสบายในสังคมหรือการที่ดรูเอท์ช่วยเหลือแคร์รี่เพราะหวังสิ่งตอบแทนว่าเป็นเรื่องปกติวิสัย จากรายละเอียดใน Sister Carrie ที่โดเรเซอร์เขียนบรรยายไว้แสดงให้เห็นว่าโดเรเซอร์นำวิธีการทางวิทยาศาสตร์มาอธิบายพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคม โดยเฉพาะพฤติกรรมของดรูเอท์ที่เขาได้บรรยายไว้ว่า

...He would not have given the same amount to a poor young man, but we must not forget that a poor young man could not, in the nature of things, have appealed to him like a poor young girl...He was the creature of an inborn desire...He loved to make advances to women, to have them succumb to his charms, not because he was a cold-blooded, dark, scheming villain, but because his inborn desire urged him to that as a chief delight...(Chapter VII, p.64)

จากข้อความข้างต้นสะท้อนชัดว่าโดยธรรมชาติแล้วความเย้ายวนแห่งเพศหญิงย่อมดึงดูดดรูเอท์ได้มากกว่าเพศชาย ความสนใจหรือความช่วยเหลือที่ดรูเอท์ปฏิบัติต่อแคร์รี่หรือหญิงใดก็ตามเป็นไปตามแรงกระตุ้นทางเพศที่อยู่เหนือการควบคุมของมนุษย์ ดังนั้นจึงไม่สมควรดาหน้าหรือประนามพฤติกรรมเยี่ยงนั้นของดรูเอท์

อีกตัวอย่างหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นว่าโดเรเซอร์มองพฤติกรรมของคนเมืองอย่างยอมรับความเป็นจริงก็คือเรื่อง Jennie Gerhardt โดเรเซอร์ได้อธิบายถึงสาเหตุที่เคนเลือกอยู่กับลิบ ๆ กับเจนนีไว้ว่า

...She was his natural affinity, though he did not know it - the one woman who answered somehow the biggest need of his nature. Lester Kane had known all sorts of women...but he had never yet found one who

seemed to combine for him the traits of an ideal woman - sympathy, kindness of judgement, youth, and beauty. Yet this ideal remained fixedly seated in the back of his brain - when the right woman appeared he intended to take her... leaving marriage...out of question. He had no idea of making anything like a serious proposal to a servant girl...Let us be just to Lester Kane; let us try to understand him and his position. Not every mind is to be estimated by the weight of a single folly; not every personality is to be judged by the drag of a single passion. We live in an age in which the impact of materialized forces is well-nigh irresistible; the spiritual nature is overwhelmed by the shock...(Chapter XVII, pp.136-137)

ภายใต้สังคมที่ทุกอย่างดูจะกลายเป็นวัตถุนิยมไปจนหมดสิ้นมนุษย์ย่อมจะแสวงหาสิ่งที่เป็นธรรมชาติ เคนเป็นมนุษย์คนหนึ่ง แม้ว่าเขาจะผ่านผู้หญิงมาหลายคน แต่ผู้หญิงเหล่านั้นไม่อาจผูกใจเขาไว้ได้ เนื่องจากภายในจิตใจของเธอเหล่านั้นไม่มีความละเอียดอ่อนหรือไม่มีความอบอุ่นที่คนเราทั่วไปต้องการ แต่เขานี้มีสิ่งเหล่านี้อย่างครบถ้วน การแสดงออกของเขานี้เป็นไปตามธรรมชาติมิได้ปรุงแต่ง ความบริสุทธิ์ไร้เดียงสาซึ่งเปรียบเสมือนกับธรรมชาติที่ทำให้คนอยู่ใกล้ชิดเกิดความอบอุ่นและเป็นสุขนี้เองเป็นสิ่งสำคัญ เป็นแรงกระตุ้นให้เขาเลือกเขานี้ จากข้อความดังกล่าวแสดงถึงความเห็นของ ไตรเซอร์ว่าในยุคของวัตถุนิยม มนุษย์ย่อมกวัดหาสิ่งที่ก่อให้เกิดความสุขทางใจที่นับวันจะหมดไปในสังคมเมือง

ในประเด็นความเห็นแก่ตัวของคนเมืองที่ไม่มีน้ำใจ ไม่เอื้อเฟื้อเพื่อนมนุษย์ด้วยกันนั้น ไตรเซอร์ซึ่งได้รับอิทธิพลของทฤษฎีदारวินที่เชื่อว่าคนแข็งแรงคือผู้ชนะ ประจักษ์ว่าในโลกของการแข่งขันซึ่งดีซึ่งเด่น ความเห็นแก่ตัวย่อมมีขึ้นเป็นธรรมดา ความเข้าใจชีวิตและพฤติกรรมของคนเมืองในประเด็นนี้จึงเกิดจากการพิจารณาอย่างยอมรับความเป็นจริงและคิดแบบนักวิทยาศาสตร์ รวมทั้งแนวคิดแบบวัตถุนิยมที่เป้าหมายของการดำเนินและโจมตีอยู่ที่สิ่งแวดล้อมมิใช่มนุษย์

ส่งผลให้เขามีทัศนคติเป็นกลางต่างกับดิกเกนส์

ทัศนคติต่อชนชั้น

ชนชั้นสูงกับคนรวย

ในนวนิยายของดิกเกนส์ชนชั้นสูงคือผู้เย่อหยิ่ง ทนงในศักดิ์ศรีและชาติตระกูล เขินขำไม่สนใจความเดือดร้อนของชนชั้นอื่น มุ่งแต่จะรักษาตำแหน่งของตนให้คงอยู่ตลอดเวลา สิ่งที่ดิกเกนส์สนใจนำเสนอใน Bleak House เป็นข้อมูลที่สนับสนุนความคิดของผู้เขียนได้เป็นอย่างดีว่าดิกเกนส์มองชนชั้นนี้อย่างไม่เลื่อมใส ไม่ยกย่องชื่นชม ในนวนิยายเรื่องนี้ดิกเกนส์ได้บรรยายลักษณะของชนชั้นสูงที่ภูมิฐาน แต่มีพฤติกรรมที่ไม่สมควรจะได้รับความเคารพนับถือผ่านสายตาและความคิดของเอสเตอร์ไว้ว่า

When we came to the Court, there was the Lord Chancellor...there were the gentlemen of the bar in wigs and gowns - some awake and some asleep ...The Lord Chancellor leaned back in his very easy chair, with his elbow on the cushioned arm, and his forehead on the resting on his hand; some of those who were present, dozed; some read the newspaper; some walked about, or whispered in groups : all seemed perfectly at their ease, by no means in a hurry, very unconcerned, and extremely comfortable.

To see everything going on so smoothly, and to think of the roughness of the suitors' lives, and deaths; to see all that full dress and ceremony, and to think of the waste, and want, and beggared misery it presented; to consider

that, while the sickness of hope deferred was raging in so many hearts, this polite show went calmly on from day to day, and year to year, in such good order, in such good order and composure...this was so curious and self-contradictory to me, who had no experience of it, that it was at first incredible, and I could not comprehend it...

(Chapter XXIV, pp.316-317)

ผู้เขียนมีความเห็นว่าการบรรยายความเป็นไปในห้องพิจารณาคดีที่ประชาชนทั่วไปรอดอยการพิจารณาอย่างใจจดใจจ่อแสดงให้เห็นว่าชนชั้นสูงผู้มีหน้าที่ตัดสินคดีความเกี่ยวกับบ้าน บางคนพหุหลับ บ้างนั่งคุยกัน บ้างอ่านหนังสือพิมพ์หรือเดินไปเดินมาไม่สนใจที่จะเริ่มทำงาน สะท้อนถึงความเห็นแก่ตัวของชนชั้นสูงที่ไม่สนใจทุกข์สุขของประชาชน ดิคเกนส์ดำเนินพฤติกรรมเยี่ยงนี้ เขาได้สื่อความรู้สึกผิดหวังและหดหู่ใจผ่านความรู้สึกของเอสเตอร์ตัวละครเอกผู้อยู่ในเหตุการณ์นั้น และเขาได้เสนอภาพลักษณะนี้อีกครั้งหนึ่งในนวนิยายเรื่อง Little Dorrit เมื่ออาร์เธอร์เคลนแนมไปติดต่อธุระที่หน่วยงานของราชการก็ได้รับการปฏิเสธทั้งที่ยังไม่ทันฟังคำถามของเขาให้จบ และในเรื่องเดียวกันนี้ลักษณะภูมิฐานของชนชั้นสูงถูกเปลี่ยนเป็นท่าทีเงอะงะ บ้า ๆ เบื่อ ๆ จนดูเหมือนกับจ้าวอดคนหนึ่ง เช่นที่เคลนแนมได้บรรยายภาพที่เขาพบไว้ดังนี้

The present Barnacle...had a youthful aspect, and the fluffiest little whisker...He had a superior eye-glass dangling round his neck, but unfortunately had such flat orbits to his eyes, and such limp little eyelids, that it wouldn't stick in when he put it up, but kept tumbling out against his waistcoat buttons with a click that discomposed him very much.

"Oh, I say. Look here! My father's not in the way,

and won't be the way to-day," said Barnacle Junior.
"Is this anything that I can do?"

(Click ! Eye-glass down. Barnacle Junior quite frightened, and feeling all around himself, but not able to find it.)

"But I say. Look here ! You haven't got any appointment, you know," said Barnacle Junior.

(By this time he had found the eye-glass, and put it up again)

"But I say. Look here ! Is this public business ?" asked Barnacle Junior.

(Click ! Eye-glass down again. Barnacle Junior in that state of reseach after it, that Mr. Clennam felt it useless to reply at present.)

'Is it...anything about - Tonnage - or that sort of thing ?'

(Pausing for a reply, he opened his right eye with his hand, and stuck his glass in it, in that inflammatory manner that his eye began watering dreadfully.) (Book I, Chapter X, pp.112-113)

ข้อความที่หยิบยกมาสนับสนุนนี้เป็นข้อพิสูจน์ว่าดิคเกนส์พิจารณา
ชนชั้นสูงตามเหตุและผล พิจารณาจากความประพฤติ และสรุปได้ว่าชนชั้นสูงใน
อังกฤษเป็นชนชั้นที่ดิคเกนส์ไม่นิยมชมชอบและนามาล้อเลียน ดิคเกนส์ได้พิจารณาตาม

ความจริงว่าชนชั้นสูงคือผู้ได้อิทธิพลมากมายในสังคม แต่ใช้อิทธิพลหรือสิ่งที่ตนมีอยู่ เพื่อประโยชน์ของตนอยู่ฝ่ายเดียว ไม่ได้ทำความดีแก่สังคม แก่เพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ย่อมไม่ก่อให้เกิดความรู้สึกที่ดีขึ้นในใจของผู้ได้พบเห็นหรือผู้ที่เผชิญกับพฤติกรรมของชนชั้นสูง เช่นที่เอสเตอร์และเคลนแบมได้พบ อย่างไรก็ตาม แม้จะไม่พึงพอใจการทำงานที่ไม่สร้างสรรค์สังคมของชนชั้นสูง แต่เมื่อพิจารณาบทบาทของชนชั้นสูงในสังคมแล้วกล่าวได้ว่าดิคเกนส์ยอมรับว่าชนชั้นนี้มีอำนาจและบทบาทมากในสังคม และยากที่จะเปลี่ยนแปลงสิ่งที่สืบทอดมานานแสนนาน

ในประเด็นเดียวกันนี้ แม้ว่านวนิยายของ ไดรเซอร์จะมีรายละเอียดที่แสดงว่าเขาให้เกียรติและยกย่องคนรวย แต่เมื่อพิจารณาถึงลงไปพบว่าแท้จริง ไดรเซอร์นับถือและชื่นชมคนรวยเฉพาะบุคคลที่ทำงานหนัก มีความอดทน มานะต่อสู้อุปสรรคโดยสุจริตและเป็นผู้มีคุณธรรม ในนวนิยายเรื่อง Jennie Gerhardt ไดรเซอร์ให้รายละเอียดเกี่ยวกับคนรวยไว้ว่า

...Old Archibald Kane, the father, had amassed a tremendous fortune, not by grabbing and brow-beating and unfair methods, but by seeing a big need and filling it. Early in life he had realized that America was a growing country. There was going to be a big demand for vehicles - wagons, carriages, drays - and he knew that someone would have to supply them. Having founded a small wagon industry, he had built it up into a great business; he made good wagons, and he sold them at a good profit. It was his theory that most men were honest; he believed that at bottom they wanted honest things, and if you gave them these they would buy of you, and come back and buy again and again, until you were an influential and rich man. He believed in the measure "heaped full and running over ". All through his life and now in his old age he enjoyed the respect and approval of everyone who knew him. "Archibald Kane," you would hear his competitors

say. " Ah, there is a fine man. Shrewed, but honest. He's a big man." (Chapter XIX, p.149)

ประวัติความเป็นมาของนักธุรกิจที่มั่งคั่งชื่อดัง เช่น อาร์ชีบอโลด์ เคนที่โดเรเซอร์ บรรยายคุณสมบัติไว้ว่าเป็นผู้มีความอดสาหะในการสร้างฐานะ ประกอบอาชีพอย่าง ซาญฉลาดและซื่อสัตย์สุจริต ตาเนินธุรกิจอย่างตรงไปตรงมา ปราศจากกลลวงหรือ เล่ห์เหลี่ยม เพราะเคนเชื่อมั่นว่าสิ่งสำคัญที่สุดในการประกอบอาชีพก็คือความสุจริตใจต่อลูกค้า เขาเชื่อว่าซื่อกินไม่หมด คดกินไม่นาน ความจริงใจที่เคนมอบให้แก่ ลูกค้าทุกคนทำให้ลูกค้าต่างวางใจและติดต่อธุรกิจด้านสร้างรถบรรทุกกับเขาเรื่อยมา การมุ่งทำงานหนัก มีมานะต่อสู้โดยสุจริตทำให้ เคนกลายเป็นนักธุรกิจมั่งคั่งร่ำรวยที่ แม้แต่คู่แข่งชั้นยังเอ่ยถึง เขาอย่างชื่นชมว่า เคนคือนักธุรกิจผู้ชาญฉลาดและมีคุณธรรม ประจําใจ ผู้เขียนมีความเห็นว่าข้อความที่หยิบยกมานั้นนอกจากจะสะท้อนภาพคนรวย ผู้มีคุณสมบัติน่ายกย่องและเป็นตัวอย่างที่ดี ยังแสดงชัดว่าโดเรเซอร์นับถือบุคคลผู้มี พฤติกรรมเยี่ยงเคน ข้อมูลที่จะสนับสนุนความคิดของผู้เขียนให้เด่นชัดยิ่งขึ้นก็คือภาพ ของรอบีร์ต เคน (Robert Kane) ลูกชายผู้ตาเนินธุรกิจต่อจากพ่อ ดังที่โดเรเซอร์ บรรยายไว้ว่า

Robert was cold and conventional in character; an excellent business man; irreproachable in both his public and in his private life. Never overstepping the strict boundaries of legal righteousness, he was neither warmhearted nor generous - in fact, he would turn any trick which could be speciously, or at best necessitously, recommended to his conscience...

(Chapter XXIV, pp.177-178)

ข้อความข้างต้นขยายความได้ว่ารอบีร์ตเป็นนักธุรกิจผู้ยิ่งใหญ่ประสบความสำเร็จทั้ง ในด้านการทำงานและชีวิตครอบครัว แต่ผู้เขียนมีความเห็นว่ารายละเอียดเกี่ยวกับตัว รอบีร์ตไม่ว่าจะเป็นจิตใจที่เย็นชาปราศจากความสงสารเห็นอกเห็นใจ หรือวิธีการ ตาเนินธุรกิจด้วยเล่ห์เหลี่ยมกลอุบายทุกรูปแบบอย่างปราศจากความละอายของ รอบีร์ตล้วนสะท้อนให้เห็นว่าโดเรเซอร์ตาหนีและ โจมตีคนรวยผู้ไร้คุณธรรมเช่น

รอเบิร์ดอย่างเห็นได้ชัด ดังนั้นในประเด็นทัศนคติต่อคนรวย จึงสรุปได้ว่า ไตรเซอร์ ชื่นชมและนับถือคนรวยเฉพาะคนที่เป็นคนดีเท่านั้น

จากข้อความที่กล่าวมานามาสู่ข้อสรุปในประเด็นชนชั้นสูงกับคนรวยว่า ดิคเกนส์และ ไตรเซอร์พิจารณาด้วยความคิดเป็นกลางและยอมรับความเป็นจริง แต่ทัศนคติของบุคคลทั้งสองแตกต่างกัน ดิคเกนส์ซึ่งซึ้งพฤติกรรมของชนชั้นสูงอย่างเห็นได้ชัด แต่ไตรเซอร์กลับยกย่องคนรวยที่ซื่อสัตย์สุจริตและเห็นว่าเป็นการสมควรหากว่าเขาเหล่านั้นจะได้รับอภิสิทธิ์บางประการ

ชนชั้นกลาง

ภาพชนชั้นกลางที่พบในนวนิยายของดิคเกนส์ ไม่ว่าจะเป็นดอมบีใน Dombey and Son สมอลวีต ใน Bleak House บาวน์เดอร์บี ใน Hard Times และแคสปี ใน Little Dorrit ที่ดิคเกนส์บรรยายและกล่าวถึง พฤติกรรม กล่าวได้ว่าบุคคลเหล่านี้ไม่ใช่ผู้ที่ดิคเกนส์ชื่นชมหรือหึงพ้อใจ ทุกคนมีจุดบกพร่องที่ดิคเกนส์สามารถหยิบยกมาเป็นข้อมูลอธิบายว่าเหตุใดเขาจึงมีทัศนคติด้านลบต่อคนเหล่านี้ ดอมบีคำนึงถึงธุรกิจและเลยความสำคัญของจิตใจ สมอลวีตครุ่นคิดแต่เงิน มีจิตใจเย็นชา บาวน์เดอร์บีมีลักษณะของความโหดร้ายอยู่ในตัว ไม่สงสารหรือเห็นใจคนงานของตน แคสปีที่ภายนอกดูเหมือนจะเห็นใจชนชั้นต่ำ แต่ที่แท้จริงแล้วก็เหยียดหยามและมองความต่ำต้อยนั้นอย่างสะใจ พฤติกรรมและการแสดงออกของคนเหล่านั้นเป็นสิ่งที่ดิคเกนส์ตำหนิทั้งสิ้น เขาจึงจงใจให้คนเหล่านั้นพบกับความเจ็บปวดในชีวิต ดอมบีสูญเสียลูกชายสุดที่รักและธุรกิจก็ถดถอย สมอลวีตไม่เคยพบความรักความอบอุ่นในชีวิต บาวน์เดอร์บีล้มเหลวในชีวิตสมรส และแคสปีถูกแพงค์สผู้ดูแลและปกป้องผลประโยชน์ธุรกิจตีตัวออกห่าง การจงใจสร้างความทุกข์และให้บทเรียนแก่บุคคลเหล่านี้เป็นสิ่งสนับสนุนได้ดียิ่งว่าดิคเกนส์ไม่เห็นด้วยกับการกระทำของพวกเขา และผู้ที่กลับตัวได้ในที่สุดก็คือดอมบีที่หันมาให้ความรัก ความเข้าใจในตัวพลอเรนซ์และมีความสุขในบ้านปลายของชีวิต อย่างไรก็ตามผู้เขียนพบว่าดิคเกนส์มิได้แสดงความรังเกียจชนชั้นกลางทุกคนในสังคม เขาให้เกียรติชนชั้นกลางที่เป็นคนดี เช่น เรวานชเวลล์ เจ้าของโรงงานอุตสาหกรรมผลิตเหล็กกล้าใน Bleak House ที่เป็นเจ้านายใจดี คำนึงถึงทุกข์สุขของคนงานมิได้มุ่งกอบโกยผลกำไรอย่างเดียว เรวานชเวลล์จึงเป็นตัวแทนของชนชั้นกลางที่ดิคเกนส์

ชมเชย ต่างกับบาวน์เดอร์บีผู้หน้าเลือดและเห็นแก่ตัว

สำหรับไตรเซอรั่นักเขียนแนวธรรมชาตินิยมที่นำเอาข้อเท็จจริงทางวิทยาศาสตร์มาอธิบายพฤติกรรมของผู้คนในสังคมไม่ได้โจมตีชนชั้นกลางแต่อย่างใด ไตรเซอรั่เพียงแต่เสนอวิถีชีวิตของชนชั้นกลางว่าดำเนินไปทางใดและก่อประโยชน์ต่อชีวิตของเขามากหรือน้อยเพียงใด ผู้เขียนมีความเห็นสรุปได้ว่า ไตรเซอรั่มีได้มือคัตต่อตัวละคร เขามองการกระทำของตัวละครเหล่านั้นอยู่ไกล ๆ คอยดูว่าอะไรเป็นตัวชักนำให้ตัวละครเหล่านั้นมีพฤติกรรมเยี่ยงนั้น และพร้อมที่จะเปิดกว้างรับรู้เหตุผลของเรื่องนั้น ๆ โดยมีได้ดำเนินหรือตีเตียนแต่อย่างใด เช่นที่ ไตรเซอรั่มีได้ดำเนินคูปเพอร์วูดที่เป็นคนก้าวร้าว ไม่มีเมตตา มุ่งแต่ผลประโยชน์ของตนไม่สนใจคนอื่นเพราะเขายึดหลักการ "I satisfy myself" นอกจากนี้ ไตรเซอรั่ยังมองว่าสังคมรอบตัวเขาเป็นสังคมของปลาใหญ่กินปลาเล็ก ดังนั้นการที่คน ๆ หนึ่งต้องการมุ่งไปสู่จุดยอดของความปรารถนา ย่อมอาจกระทบกระเทือนผู้อื่นบ้างซึ่งก็เป็นเรื่องธรรมดา หรือในกรณีของแคร์รี่กับดรูเอท์ ไตรเซอรั่ก็มิได้ตีเตียนเพราะเห็นว่าทั้งคู่มิได้ทำให้สังคมอเมริกันที่ดำรงอยู่ผิดแพกหรือเปลี่ยนแปลงไปแต่อย่างใด ทุกอย่างเคยดำเนินไปอย่างไรก็ดำเนินต่อไป หรือการที่เจนนียอมเป็นผู้หญิงชั่วคราวของแบรนเดอร์และเคน กลับทำให้คนรอบข้างเธอมีสภาพความเป็นอยู่ดีขึ้นเพราะเธอนำเงินที่ได้มาจุนเจือครอบครัว ดังนั้นหากพฤติกรรมของคุณเพอร์วูด แคร์รี่ ดรูเอท์ และเจนนีจะก่อทุกข์ให้เกิดขึ้นบ้าง แต่ส่วนใหญ่ทุกข์นั้นก็อยู่ในใจพวกเขาเท่านั้น ไตรเซอรั่มีได้กล่าวโทษด้วยเชื่อว่าทุกคนมีสิทธิ์ที่จะแสวงหาเครื่องยึดเหนี่ยวเพื่อความอยู่รอดในสังคม ดังคำพูดของมิสซิสเบรชบริดจ์ (Mrs. Bracebridge) ใน Jennie Gerhardt "In my judgement it is silly not to take advantage of any aid which will help you to be what you want to be" (Chapter XIV, p.120) หรือจากคำพูดของคุณเพอร์วูดในเรื่อง The Financier ที่กล่าวว่าคนอื่นไม่ได้มาช่วยสร้างชีวิตให้เรา ควรที่เราจะคิดถึงตัวเองให้มากไม่ต้องสนใจคนอื่น "They don't make your life. They certainly don't make mine. Think of yourself first. You have your own life to make" (Chapter VIII, p.51) จึงกล่าวได้ว่าทัศนคติของไตรเซอรั่ต่อชนชั้นกลางเป็นทัศนคติเป็นกลาง เป็นการพิจารณาตามเหตุผลที่ว่ามนุษย์ทุกคนมีสัญชาติญาณของการเอาตัวรอด การไขว่คว้าหาหนทางหรือความช่วยเหลือเพื่อการอยู่รอดในสังคม

จึงเป็นเรื่องปกติของมนุษย์

ชนชั้นต่ำกับคนจน

ในนวนิยายของดิคเกนส์ ภาพชนชั้นต่ำที่พบบ่อย ๆ ก็คือภาพคนจนที่ทำงานตัวเป็นเกลียว อาบเหงื่อต่างน้ำ มีความเป็นอยู่แร้นแค้น ถูกเอาเปรียบค่าจ้างแรงงาน ถูกปิดกั้น ไม่มีโอกาสทางสังคม ด้วยโอกาสทางสังคมทั้งทางธรรมชาติและถูกกดขี่ ซึ่งผู้เขียนมีความเห็นว่า การที่ดิคเกนส์นำเสนอภาพนี้ซ้ำแล้วซ้ำเล่าในนวนิยายของเขา อาจเป็นเพราะต้องการเสนอความเป็นจริงในสังคมร่วมสมัย แต่อีกส่วนหนึ่งก็คือทัศนคติส่วนตัวที่ค่อนข้างจะเห็นใจชนชั้นนี้ เป็นปัจจัยสำคัญทำให้ดิคเกนส์กล่าวถึงชนชั้นนี้บ่อยครั้ง เช่นที่เขาได้บรรยายอย่างละเอียดจนก่อให้เกิดความเห็นอกเห็นใจชนชั้นนี้ขึ้นในใจของผู้อ่าน โดยเฉพาะสภาพความเป็นอยู่ของกรรมกรในสลัมบริเวณ Tom-All-Alone's ใน Bleak House บ้านพักของกรรมกรใน Hard Times และกลุ่มกรรมกรในบริเวณ Bleeding Heart Yard ใน Little Dorrit

แต่เมื่อพิจารณาอย่างลึกซึ้งพบว่าความคิดของดิคเกนส์ค่อนข้างซับซ้อนยากที่จะสรุปได้ว่ามีทัศนคติเช่นใด บางครั้งดิคเกนส์ก็เห็นอกเห็นใจชนชั้นต่ำ แต่บางครั้งก็เฉยเมยไม่สงสาร กลับตำหนิว่าการที่คนเหล่านั้นตกต่ำก็เพราะความเลินเล่อ ไม่รู้จักดำเนินชีวิตให้ดี ดังคำพูดในเรื่อง Little Dorrit ที่อธิบายความรู้สึกของคนทั่วไปเมื่อเห็นชนชั้นต่ำ มีความว่า

...Then you see some people as was better of said, and a good many such people lived pretty close up to the mark themselves, if not beyond it, so he'd heed, that they was "improvident" (that was the favourite word) down the Yard. For instance, if they see a man with his wife and children going to Hampton Court in a Wan... they says, "Hallo!, I thought you was poor, my improvident friend!"

(Book I, Chapter XII, pp.142-143)

ผู้เขียนมีความเห็นว่า การที่บางครั้ง ดิคเกนส์ หรือผู้คนในสมัยพระนางเจ้าวิคตอเรีย มองความต่ำต้อยของชนชั้นต่ำอย่างเหยียดหยามนั้นสืบเนื่องมาจากผู้คนในสมัยนั้น ชื่นชมและยกย่องบุคคลที่ขยันทำงาน ต่อสู้เอาชนะอุปสรรคและสร้างฐานะของตนให้มั่นคง

สำหรับภาพคนจนที่พบในนวนิยายของ ไตรเซอร์ แม้ว่าบางครั้ง ไตรเซอร์ จะบรรยายชีวิตของคนจนด้วยความรู้สึกเห็นใจ เมื่อเห็นชีวิตที่ลำบากแร้นแค้นของคนเหล่านั้น แต่กล่าวโดยส่วนรวมแล้ว ไตรเซอร์ ไม่นิยมคนจน ไตรเซอร์เชื่อว่าหากทุกคนมานะพยายามต่อสู้เขาเหล่านั้นจะไม่ตกต่ำ เนื่องจากมนุษย์ทุกคนมีพลัง คนจนด้อยโอกาสกว่าคนรวยก็เป็นการด้อยโอกาสตามธรรมชาติเท่านั้น หากมีความมานะพยายามก็จะสามารถดำรงอยู่ในสังคมได้ ประกอบกับเขาชื่นชมยกย่องคนที่มีความกระตือรือร้น ต่อสู้อุปสรรคอย่างไม่ย่อท้อ ไตรเซอร์ซึ่งเห็นด้วยกับปรัชญาชีวิตที่สอนให้ช่วยตัวเองมีความเห็นว่าไม่สมควรจะให้ความสงสารหรือช่วยเหลือคนที่ไม่ชวนชวาย คนทอดอาลัย ความคิดนี้สะท้อนให้เห็นชัดในบทความ "The Bowery Mission" จากหนังสือเรื่อง The Color of a Great City ที่เขาบรรยายความรู้สึกที่มีต่อคนจนไว้ว่า

...Their bodies are poisoned by their own inactivity and sense of defeat. When one looks at them collectively the idea instinctively forces itself forward : "What is there to save?" (p.208)

ขยายความได้ว่า ไม่มีประโยชน์ที่จะยื่นมือเข้าช่วยเหลือคนที่ทอดอาลัยไม่ช่วยตัวเอง

ในประเด็นนี้สรุปได้ว่าทัศนคติของดิคเกนส์และไตรเซอร์คล้ายคลึงกัน คือก้ำกึ่งระหว่างความรู้สึกสงสารกับความเฉยเมย ความสงสารเกิดขึ้นจากความเห็นใจว่าชนชั้นต่ำหรือคนจนถูกกดขี่ ถูกเอารัดเอาเปรียบโดยเฉพาะเรื่องค่าจ้าง แรงงานอย่างไม่เป็นธรรม แต่หากเขาเหล่านั้นเกียจคร้านไม่มานะพยายาม ไม่ช่วยเหลือตัวเอง การจะหยิบยื่นความเห็นอกเห็นใจหรือให้ความช่วยเหลือก็เป็นสิ่งที่ดิคเกนส์และไตรเซอร์มีความเห็นตรงกันว่าไม่สมควรกระทำ เป็นการมองสภาพคนจนอย่างคนในสมัยพระนางเจ้าวิคตอเรีย

ทัศนคติต่อสังคมเมือง

ดังกล่าวโดยละเอียดแล้วในบทที่สามว่าลักษณะของสังคมเมืองอังกฤษและอเมริกันที่นักเขียนทั้งสองนำเสนอไว้ เป็นสังคมที่หรูหราฟุ่มเฟือยทางวัตถุ แต่เสื่อมโทรมตกต่ำทางจิตใจ ไม่มีความปรานีเพื่อนมนุษย์ ถือว่าธุรกิจคือธุรกิจ ในส่วนนี้ผู้เขียนจะวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบทัศนคติต่อสังคมเมืองของนักเขียนทั้งสอง

เมื่อพิจารณานวนิยายของดิคเกนส์ในประเด็นความหรูหราฟุ่มเฟือยทางวัตถุ ผู้เขียนมีความเห็นว่าดิคเกนส์ตำหนิชีวิตความเป็นอยู่ของชนชั้นสูงที่หรูหราว่าเป็นเสมือนโลกที่ตายแล้ว ดังที่เขาได้บรรยายไว้ใน Bleak House ว่า

It is not a large world...But the evil of it is, and it is a world wrapped up in too much jeweller's cotton and fine wool, and cannot hear the rushing of the larger worlds, and cannot see them as they circle round the sun. It is a deadened world, and its growth is sometimes unhealthy for want of air...

(Chapter II, p.7)

ในประเด็นเดียวกันนี้ ผู้เขียนพบว่าโดเรเซอร์มีความเห็นตรงกับดิคเกนส์ แม้ว่าในประเด็นของทัศนคติต่อคนรวยผู้เขียนจะหยิบยกข้อมูลที่พบในนวนิยายมาพิสูจน์ว่าโดเรเซอร์ยกย่องคนรวย เมื่อพิจารณาอย่างลึกซึ้ง พบว่าเขานิยมเลื่อมใสคนรวยในแง่ที่ต่อสู้ไม่เกียจคร้าน แต่ไม่ชอบความหรูหราฟุ่มเฟือยของคนรวย ใน Sister Carrie เอมส (Ames) ได้กล่าวตำหนิค่านิยมของคนอเมริกันที่ชื่นชอบความหรูหรา ชอบรับประทานอาหารในภัตตาคารใหญ่โตไว้ว่า

...I sometimes think it is a shame for people to spend so much money this way...I shouldn't care to be rich...not rich enough to spend my money this way...What good would it do? A man doesn't

need this sort of thing to be happy... (Chapter XXXII, pp. 299-301)

โดโรเธอาเสนอความคิดลักษณะเดียวกันนี้อีกครั้งหนึ่งผ่านความคิดของวิลเลียม เฮอร์ซาร์ดท์ ใน Jennie Gerhardt ที่ตำหนิความฟุ่มเฟือยของคนอเมริกันที่ไม่รู้จักค่าของเงินว่า "These Americans, they knew nothing of economy. They ought to live in Germany awhile. Then they would know what a dollar can do" (Chapter XXXVIII, p. 263) ผู้เขียนมีความเห็นว่า การที่โดโรเธอาไม่เห็นด้วยกับการดำเนินชีวิตที่หรูหราฟุ่มเฟือยเป็นผลมาจากการอบรมของครอบครัว เนื่องจากแม่ของโดโรเธอาเป็นชาวเยอรมันผู้มีมัธยัสถ์ ความคุ้นเคยกับการใช้จ่ายอย่างประหยัดทำให้โดโรเธอามองค่านิยมเช่นนี้อย่างไม่พอใจ ในประเด็นนี้จึงกล่าวได้ว่านักเขียนทั้งสองมีทัศนคติคล้ายกันคือไม่เห็นด้วย และเป็น การมองแบบเดียวกันคือพิจารณาด้วยความรู้สึกส่วนตัว

ในประเด็นของความเสื่อมโทรมตกต่ำทางศีลธรรมในใจคนเมืองนั้น ดิคเกนส์โจมตีสังคมเมืองที่กลาดเกลื่อนไปด้วยผู้คนที่ปราศจากคุณธรรม ใน Dombey and Son ฉากและบทสนทนาระหว่างดอมบีและทูเดิลสะท้อนถึงความหยาบกระด้างในจิตใจของคนรวย เช่นดอมบีตีค่าความมีน้ำใจงามของทูเดิลที่เข้ามาทักทายเพื่อแสดงความเสียใจกับการสูญเสียลูกชายของดอมบี โดยคิดว่าทูเดิลเข้ามาเพื่อขอเงินตน ดิคเกนส์ได้บรรยายไว้ว่า

"Beg your pardon, sir...but I hope you're a doin' pretty well, sir...seeing he was not clearly remembered...but my wife Polly, as was called Richards in your family___"

A change in Mr. Dombey's face, which seemed to express recollection of him - and so it did - but it expressed in a much stronger degree an angry sense of humiliation, stopped Mr. Toodle short.

" Your wife wants money, I suppose," said Mr. Dombey, putting his hand in his pocket...

" No, thank'ee, sir," returned Toodle;" I can't say she does. I don't... We're a doin' pretty well, sir., We haven't no cause to complain in the worldly way. We've had four more since then...but we rubs on. We lost on babby...up' and of three years ago...

(Chapter XX, pp.278-279)

นอกจากดิคเกนส์จะผิดหวังที่พบความหยาบกระด้างในใจคนเมืองที่นับวันก็จะยิ่งเพิ่มขึ้น เช่นฉากและบทสนทนาดังกล่าวที่ดิคเกนส์ตั้งใจสร้างขึ้น เขายังมีความเชื่อว่าสังคมเมืองที่เลวร้ายขึ้นทุกวันนี้ เกิดจากความมั่งคั่งได้ในใจคนเมือง หรือใครมียาวสาวได้สาวเอา ไม่มีน้ำใจให้กันและกัน ถือว่าธุรกิจคือธุรกิจ โดยบรรยายผ่านความคิดของแพนค์ส ตัวละครที่ถือได้ว่าเป็นตัวแทนของคนชั่วผู้เห็นแก่ตัวใน Little Dorrit ว่า "...Take all you can get, and keep back all you can't be forced to give up. That's business..." (Book I, Chapter XXIII, p.278) ซึ่งเป็นคาพูดที่ดิคเกนส์มีความเห็นว่าความเชื่อเช่นนี้ทำให้สังคมเมืองตกต่ำทางจิตใจ และเขาได้ชี้ให้เห็นผลร้ายของการเป็นคนไม่มีคุณธรรมในใจว่าทำให้คน ๆ นั้นไม่พบความสุขที่แท้จริง เช่นดอมบี ซึ่งผู้เขียนได้กล่าวแล้วอย่างละเอียด

ผู้เขียนพบว่าทัศนคติของโดโรเซอร์ในประเด็นเดียวกันนี้ แตกต่างกับดิคเกนส์อย่างสิ้นเชิง ในขณะที่ดิคเกนส์พยายามเรียกร้องให้คนในเมืองหันมาให้ความสำคัญกับศีลธรรมให้มาก แต่โดโรเซอร์มีความเห็นว่าศีลธรรมหรือคุณธรรมในใจคนนั้นจะมีหรือไม่ก็ตามแต่บุคคลนั้น ไม่ใช่สิ่งสำคัญ ซึ่งเขาได้กล่าวไว้ชัดเจนใน The Financier ว่า "Morals - those who had them had them; those who hadn't, hadn't. There was no explaining "

(Chapter XXXVI, p.268) เมื่อโดโรเซอร์มิได้ให้ความสำคัญกับศีลธรรมหรือคุณงามความดีในตัวมนุษย์มากเท่าดิคเกนส์ โดโรเซอร์จึงมิได้ตำหนิว่าสังคมเมืองเป็นสังคมที่เสื่อมทรามทางจิตใจ ความแตกต่างที่เห็นได้ชัดก็คือ โดโรเซอร์ชี้ให้เห็นว่า

บางครั้งศีลธรรมที่ติดเกนส์เรียกร้องไม่ได้เอื้อประโยชน์ ไม่ได้ช่วยให้ผู้มีคุณธรรมประสบความสำเร็จในชีวิต ในทางกลับกันได้ทำลายทำให้คนนั้นตกต่ำและมีความทุกข์เพิ่มมากขึ้น นี่คือโศกนาฏกรรมของชีวิตที่คนเราอาจจะประสบ เช่น ชีวิตของ วิลเลียม เกอร์ฮาร์ดท์ผู้เคร่งศีลธรรมใน Jennie Gerhardt ดังที่โดเรเซอร์บรรยายลักษณะนิสัยของเขาไว้ว่า "William", his employer used to say to him, "I want you because I can trust you," and this, to him, was more than silver and gold" (Chapter VI, p.64) รายละเอียดในนวนิยายสะท้อนชัดว่าศีลธรรมที่เกอร์ฮาร์ดท์ยึดมั่นไม่ได้ทำให้ฐานะหรือสภาพความเป็นอยู่ที่ยากจนแร้นแค้นของครอบครัวเขาดีขึ้น เกอร์ฮาร์ดท์ถูกไล่ออกจากงานหลังจากประสบอุบัติเหตุถูกไฟลวกมือในโรงงานผลิตแก้ว การถูกไล่ออกจากงานโดยปราศจากความยุติธรรมของนายจ้างซึ่งเคยชมเชยความซื่อสัตย์ของเขาสะท้อนถึงความคิดของโดเรเซอร์ที่ว่าศีลธรรมหรือคุณธรรมที่บุคคลนั้นมีไม่ก่อประโยชน์หรือเอื้อให้เขามีความเป็นอยู่ดีขึ้น

อีกตัวอย่างหนึ่งที่โดเรเซอร์นำเสนอไว้ชัดเจนคือเรื่อง Sister Carrie สะท้อนถึงความซื่อสัตย์และคุณธรรมในใจของเฮิร์สต์วูดที่ผลักดันให้เขาคืนเงินที่ขโมยมา แต่คุณธรรมนี้ก็ไม่สามารถปล้ำความผิดที่เขาก่อด้วยอารมณ์ชั่ววูบ ในนิวยอร์ก เฮิร์สต์วูดพบเพื่อนซึ่งเคยสนิทสนมกันในช่วงที่เขารุ่งเรืองในเมืองชิคาโก กลุ่มเพื่อนเหล่านั้นกลับแสดงท่ารังเกียจ ไม่อยากคบหาและปฏิเสธที่จะให้ความช่วยเหลือ ท้ายสุดแคร์รี่หญิงสาวที่เขารักก็ตีตัวออกห่าง เฮิร์สต์วูดกลายเป็นคนจรจัดต้องขอทาน เลี้ยงชีพ ความตกต่ำของเฮิร์สต์วูดในนิวยอร์กสะท้อนให้เห็นว่าความซื่อสัตย์ ความดีที่เขาทำไม่เกื้อกูลเขา หากเฮิร์สต์วูดไม่คืนเงินที่ขโมยมาก็อาจจะไม่ตกต่ำถึงเพียงนี้ เพราะยังมีเงินสำรองระหว่างที่หางานทำและแคร์รี่คงจะยังอยู่กับเขาต่อไป จากที่กล่าวมาเห็นได้ชัดว่า การที่โดเรเซอร์มิได้มุ่งวิจารณ์ศีลธรรมของคนเมืองทำให้เขามองสังคมเมืองที่เต็มไปด้วยการแข่งขัน ซึ่งดีซึ่งเด่น การที่สังคมอเมริกันไม่มีความปรานีต่อกันว่าเป็นสภาพธรรมดาของสังคม

จากที่กล่าวมาข้างต้นจึงนำมาสู่การสรุปของผู้เขียนว่าโดยรวมแล้วทัศนคติของดิคเกนส์ต่อสังคมเมือง เป็นทัศนคติด้านลบต่างกับของโดเรเซอร์ ความแตกต่างในประเด็นนี้ก็เกิดขึ้นจากการมองด้วยความคิดเป็นกลาง ไม่ยึดติดกับกฎเกณฑ์ในสังคม เช่นที่ดิคเกนส์เห็นว่าศีลธรรมที่หาได้ยากยิ่งในใจคนเมืองทำให้สังคมเมือง

ในสายตาของดิคเกนส์เข้าสู่ความวิบัติ ด้วยการมองแบบเป็นกลาง พิจารณาเหตุ และผลทำให้ไตรเซอรั่มองว่าศีลธรรมที่เคร่งเครียดและมากเกินไปนั้นได้นำความวิบัติมาสู่มนุษย์ หากคนตงงานเช่นเกอร์ฮาร์ดท์และเฮิร์สต์ดูดีมีมากขึ้นย่อมก่อปัญหาในสังคม และที่กล่าวมานี้ก็คือความแตกต่างทางทัศนคติต่อสังคมเมืองของนักเขียนทั้งสอง

ทัศนคติต่อเมือง

ดังได้กล่าวแล้วโดยละเอียดเกี่ยวกับทัศนคติด้านลบของดิคเกนส์และทัศนคติด้านบวกของไตรเซอรั่มองสังคมเมือง ผู้เขียนพบว่าทัศนคติที่แตกต่างกันนี้ไม่เพียงจะมีผลโดยตรงต่อทัศนคติในการมองเมืองของนักเขียนทั้งสอง ยังมีผลโดยอ้อมต่อการนำเสนอภาพเมืองในงานเขียนของดิคเกนส์และไตรเซอรัด้วย ซึ่งผู้เขียนจะวิเคราะห์โดยละเอียดต่อไป

ความผิดหวัง ความไม่พอใจในความเป็นไปของสังคมที่ดิคเกนส์แสดงไว้ชัดเจนต่อสังคมเมือง ส่งผลให้ดิคเกนส์ไม่ชอบเมือง ข้อมูลที่จะสนับสนุนความคิดของผู้เขียนได้ดีก็คือ ผู้เขียนเห็นว่าอดีตต่อสังคมเมืองทำให้ภาพเมืองที่ดิคเกนส์นำเสนอส่วนใหญ่เป็นเมืองที่ไม่น่าอยู่อาศัย ใน Oliver Twist เมืองคือศูนย์รวมของความชั่วร้ายที่กลาดเกลื่อนไปด้วยกลุ่มอาชญากร ใน Dombey and Son เมืองเต็มไปด้วยเล่ห์เหลี่ยมกลโกงโดยเฉพาะการทุจริตในโลกธุรกิจ ใน Bleak House และ Hard Times เมืองเต็มไปด้วยความอยุติธรรม เป็นนรกสำหรับคนจนและกรรมกรทุกคน และเมืองเลวร้ายยิ่งขึ้นจนเป็นเสมือนคุกคุมขังผู้คนทั้งกายและใจใน Little Dorrit และ Our Mutual Friend

นอกจากนี้ดิคเกนส์ยังสื่อความคิดนี้ผ่านตัวละครหลาย ๆ ตัวในนวนิยายของเขาทั้งหกเรื่อง เป็นภาพเมืองที่น่ากลัวในสายตาของเด็กเช่นโอลิเวอร์และฟลอเรนซ์ใน Oliver Twist และ Dombey and Son และเสนอผ่านสายตาของผู้ใหญ่ในเมือง โดยเฉพาะใน Little Dorrit ลอนดอนในยามค่ำคืนที่คลาดล้าไปด้วยกลุ่มคนเมา คนจรจัด และหญิงชั้นต่ำดูน่ากลัว เช่นที่ดิคเกนส์ได้บรรยายผ่านความรู้สึกของเอมีไว้ว่า " It is the first night...that I have ever been away from home. And London looks so large, so barren, and so wild" (Book I, Chapter XIV, p.169)

และกล่าวซ้ำผ่านวิลเลียม ดอริทพ่อของเอมีไว้ว่า

As he approached his destination through the by-streets and waterside ways, that part of London seemed to him an uglier spot at such an hour than he had ever supposed it to be. Many long years had passed since he had seen it; he had never known much of it; and it wore a mysterious and dismal aspect in his eyes. So powerfully was his imagination impressed by it...(Book I, Chapter XVII, p.625)

ข้อความข้างต้นสะท้อนภาพแง่มุมหนึ่งของนครลอนดอนที่ก่อให้เกิดความหดหู่ในใจของผู้พบเห็น

ภาพความน่ากลัวของลอนดอนยามค่ำคืนที่ดิกเกนส์บรรยายผ่านความรู้สึกของคนซึ่งคุ้นเคยกับเมืองเป็นอย่างดีเช่น วิลเลียม ดอริทและเอมี ลูกสาวถูกนำมาบรรยายซ้ำอีกครั้งหนึ่ง โดยสื่อผ่านความรู้สึกของ ยูจีน เรย์เบิร์น และมอร์ติเมอร์ ไลท์วูด (Mortimer Lightwood) ใน Our Mutual Friend ดังนี้

When the spring evenings are too long and light to shut out, and such weather is rife, the city which Mr. Podsnap so explanatorily called London, Londres, London, is at its worst. Such a black shrill city, combining the qualities of a smoky house and a scolding wife; such a gritty city; such a hopeless city, with no rent in the leaden conopy of its sky; such a beleaguered city...So the two old schoolfellows felt it to be...(Book I, Chapter XII, pp.144-145)

นอกจากดิกเกนส์จะให้ภาพเมืองที่ดูน่ากลัวแล้ว เขายังแสดงให้เห็นถึง

ความยิ่งใหญ่ของเมืองโดยบรรยายไว้ใน Bleak House สื่อผ่านความคิดของ
 เอสเตอร์ที่จ้องมองภาพชาร์ลิ่งกลับไปทำงานว่าเมืองเป็นเสมือนมหาสมุทรและ
 มนุษย์เป็นเพียงหยดน้ำเล็ก ๆ "I don't know where she was going,
 but we saw her run...and melt into the city's strife
 and sound, like a dewdrop in an ocean"(Chapter XVI, p.200)
 นวนิยายของดิคเกนส์สะท้อนชัดว่าเมืองคือสัญลักษณ์ของความยิ่งใหญ่ แต่น่ากลัวและ
 ได้มไปด้วยภัยอันตรายรอบข้าง การมุ่งหน้าเข้าเมืองจึงเป็นเสมือนเดินเข้าสู่เครื่อง
 พันธนาการ ซึ่งดิคเกนส์ได้บรรยายอย่างละเอียดผ่านความคิดและผ่านสายตาของ
 แฮร์เรียต คาร์เกอร์ (Harriet Carker) ใน Dombey and Son ไว้ว่า

She often looked with compassion, at such a
 time, upon the stragglers who came wandering into
 London by the great high-way hard by, and who,
 footsore and weary, and gazing fearfully at the
 huge town before them, as if foreboding that their
 misery there would be but as a drop of water in
 the sea, or as a grain of sea-sand on the shore,
 went shrinking on, cowering before the angry weather,
 and looking as if the very elements rejected them.
 Day after day, such travellers crept past, but
 always, as she thought, in one direction - always
 towards the town. Swallowed up in one phase or other
 of its immensity, towards which they seemed impelled
 by a desperate fascination, they never returned.
 Food for the hospitals, the churchyards, the prisons,
 the river, fever, madness, vice and death - they
 passed on to the monster, roaring in the distance,
 and were lost...(Chapter XXXIII, p.480)

ข้อความตอนนี้บรรยายถึงแฮร์เรียตนั่งอยู่ริมหน้าต่างในบ้านที่ตั้งอยู่บริเวณชานเมือง
 ทุกวันตอนเช้าเวลาเดียวกันนี้แฮร์เรียตมองเห็นผู้คนกลุ่มใหญ่ท่าทางอึดโรยเดินผ่าน

ไปมาตามถนนสายใหญ่มุ่งตรงสู่เมืองลอนดอน พวกเขาเหลือบมองเมืองที่ตั้งตระหง่านอยู่เบื้องหน้าด้วยความขลาดกลัว ทำให้แฮร์เรียตเกิดความสงสาร และแล้วพวกเขาก็ลี้ภัยไปในเมืองอย่างน่าพิศวง ในสายตาของเธอนั้นเมืองเป็นเสมือนสัตว์ประหลาดที่ดูน่าเกรงขามและน่ากลัว เมืองใหญ่โตจนกระทั่งข่มให้มนุษย์ดูเล็กกระจ้อยร่อย เป็นเสมือนน้ำหยดหนึ่งในทะเล หรือเม็ดทรายบนหาดที่จมหายไปในกระแสคลื่นยามเกิดพายุ ข้อความนี้สะท้อนชัดถึงทัศนคติด้านลบของดิคเกนส์ต่อเมือง

ส่วนทัศนคติด้านบวกต่อสังคมเมืองของ ไตรเซอร์ทำให้ภาพรวมของเมืองที่พบในนวนิยายของ ไตรเซอร์ เป็นเมืองที่สดใสมีชีวิตชีวา ดังที่เขาได้บรรยายไว้ซ้ำแล้วซ้ำเล่าใน Sister Carrie ผ่านสายตาของแคร์รี่ไว้ว่า

She was pleased in part that the streets were bright and clean. The morning sun, shining down with steadily increasing warmth, made the shady side of the streets pleasantly cool. She looked at the blue sky over-head with more realisation of its charm than had ever come to her before...

(Chapter III, p.23)

ภาพเมืองยามเช้าท้องฟ้าแจ่มกระจ่าง อากาศอบอุ่นเย็นสบาย แสงอาทิตย์ที่สาดส่องไปทั่วทำให้ถนนหนทางสว่างไสว ก่อให้เกิดทัศนียภาพที่น่ารื่นรมย์ในความคิดของแคร์รี่ อีกตัวอย่างหนึ่งที่สะท้อนความชื่นชมเมืองปรากฏชัดใน Jennie Gerhardt ไตรเซอร์บรรยายไว้ว่า "All was business, all activity. The very turning of the corner seemed to rid one of old times and crimes. It was as if a new world existed in every block" (Chapter XII, p.109) ซึ่งสะท้อนภาพความตื่นตัว กระฉับกระเฉงมีชีวิตชีวาในเมืองที่แบส (Bass) พี่ชายของเจนนี่มองอย่างอัศจรรย์ใจ

นอกจาก ไตรเซอร์จะเสนอภาพเมืองที่แจ่มสว่างจากแสงอาทิตย์ยามเช้าตรู่ดูมีชีวิตชีวาเช่นที่แคร์รี่พบ ใน Sister Carrie เขายังให้รายละเอียดของเมืองยามค่ำคืนไว้ชัดเจนในหนังสือ The Color of a Great City

โดยเฉพาะในบทความ " The Man on the Bench" ไว้ว่า

It is nine o'clock of summer night. The great city all about is still astir, active, interested, apparently comfortable. Lights gleam out from stores lazily. The cars go rumbling by only partially filled, as is usual at this time of night. People stroll in parks in a score of places throughout the city, enjoying the cool of the night, such as it is...(p.219)

ข้อความที่หยิบยกมาบรรยายถึงทัศนียภาพเมืองในฤดูร้อนยามค่ำคืนที่ความมืดมิดยังคงดำรงอยู่ เมืองยังสว่างไสวไปด้วยแสงไฟจากอาคารร้านค้า รถสัญจรไปมาบนท้องถนน ผู้คนต่างทยอยออกมาเดินเล่นอย่างมีความสุขในสวนสาธารณะท่ามกลางอากาศที่เย็นสบาย ภาพดังกล่าวก่อให้เกิดความรู้สึกตื่นตาตื่นใจและผ่อนคลาย

จากที่กล่าวมาทั้งหมดแสดงถึงความแตกต่างทางทัศนคติต่อเมืองของนักเขียนทั้งสองคน ดิคเกนส์ไม่ชอบเมือง แต่โดเรเซอร์มองเมืองอย่างพึงพอใจ ซึ่งความแตกต่างนี้เนื่องมาจากการพิจารณาและตัดสินด้วยความรู้สึกส่วนตัวของนักเขียน

จากเนื้อหาในงานเขียนของดิคเกนส์และโดเรเซอร์ที่ผู้เขียนหยิบยกมาวิเคราะห์แต่ละประเด็นโดยละเอียดจนสรุปได้ว่าทัศนคติของดิคเกนส์และโดเรเซอร์แตกต่างกันเป็นส่วนใหญ่ ผู้เขียนมีความเห็นว่าความแตกต่างทางทัศนคติเกิดจากแนวคิดในการมองเมืองต่างกัน ประกอบกับอิทธิพลของวรรณกรรม หลักปรัชญาและลักษณะประจำตัวของดิคเกนส์และโดเรเซอร์ที่แตกต่างกันทำให้พวกเขาามีวิธีการมองเมืองที่ต่างกัน ดิคเกนส์มองด้วยอคติส่วนตัวเป็นส่วนใหญ่ แต่โดเรเซอร์มองด้วยสายตาที่เป็นกลาง มองแบบยอมรับความเป็นจริงและมองแบบนักวิทยาศาสตร์ ซึ่งจะขยายความให้ละเอียดต่อไป

ผู้เขียนมีความเห็นตรงกับ ฮัมฟรีย์ เฮาส์ (Humphrey House)

นักวิจารณ์วรรณกรรมที่กล่าวถึงดิคเกนส์ด้วยความชื่นชมว่าการเขียนแบบสัจนิยมที่มุ่งเน้นให้รายละเอียดที่เป็นจริงในสังคมของดิคเกนส์ ทำให้ดิคเกนส์นำเสนอความเป็นไปในสังคมร่วมสมัยในนวนิยายของเขาอย่างละเอียดละออและคมชัด งานเขียนของเขาถือเป็นเอกสารทางประวัติศาสตร์ชนิดหนึ่ง¹ เพราะรายละเอียดแต่ละแง่มุมของสังคมอังกฤษที่ดิคเกนส์ให้ไว้ในนวนิยายทั้งหกเรื่อง ทำให้ผู้เขียนเข้าใจความเป็นไปของสังคมร่วมสมัยของเขา และสามารถนำมาสรุปเปรียบเทียบกับสังคมอเมริกันในงานเขียนของ ไตรเซอร์ ได้ และสิ่งหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการผลิตงานเขียนของดิคเกนส์มากก็คือลักษณะของคนโรแมนติคที่ฝังลึกในใจของดิคเกนส์ โดยเฉพาะความชื่นชมธรรมชาติเป็นพิเศษ ยกย่องความดีให้ความสำคัญกับจิตใจที่นักวิจารณ์หลาย ๆ ท่านมีความเห็นว่าเป็นผลเนื่องมาจากการอ่านหนังสือเทพนิยายและนิทาน เช่น Cinderella, Beauty and the Beast, The Yellow Dwarf, Sleeping Beauty, Robin Hood ฯลฯ ในวัยเด็กของดิคเกนส์² ทุกเรื่องที่ถูกกล่าวมามีโครงเรื่องเกี่ยวกับความดีชนะความชั่ว โดยเฉพาะใน Robin Hood ตัวละครเอกเป็นผู้นำเอาพลังที่ตนมีอยู่ต่อสู้ฟันฝ่าอุปสรรคเพื่อความอยู่รอดหรือเป็นผู้ชกนำเอาพลังที่ถูกกดขี่อยู่ เช่น พลังประชาชนลุกฮือขึ้นปราบอานาชาห์ ความประทับใจลักษณะนี้บวกกับทัศนคติของเขาต่อชนชั้นต่ำที่ผู้เขียนได้กล่าวแล้วว่ากำลังระหว่างความรู้สึกเห็นใจสงสารกับความเฉยเมย ดังนั้นในบางครั้งเมื่อดิคเกนส์ได้เห็นสภาพชีวิตของชนชั้นต่ำที่ทุกข์ทน ภูริตรอนสิทธิเสรีภาพ ถูกเอารัดเอาเปรียบในทุกด้าน ความอ่อนไหวทางอารมณ์ทำให้เขาอดที่จะสงสารกลุ่มคนเหล่านั้นไม่ได้ ความเห็นใจที่ผุดขึ้นมาจึงเองทำให้ดิคเกนส์เกิดความรู้สึกว่าผู้ถูกกดขี่ข่มเหงควรที่จะใช้พลังของตนสร้างสรรค์ชีวิตของตนเองได้ เป็นผลให้นวนิยายของเขาบางส่วนก็สะท้อนถึงความ

¹ Humphrey House, The Dickens World (London: Oxford University Press, 1976), p. 9.

² Harry Stone, Dickens and the Invisible World (London : The Macmillan Press, Ltd., 1979), p. 22.

เห็นใจชนชั้นต่ำในอังกฤษและรู้ว่าเขาเหล่านั้นมีพลังแต่ถูกกดไว้โดยกฎเกณฑ์หรือข้อ
บังคับที่ชนชั้นอื่นเป็นผู้กำหนด ดังที่เขาได้บรรยายไว้ในบทสนทนาระหว่าง
เฟอร์ดินานด์ บาร์นาเคิล (Ferdinand Barnacle) กับ อาร์เธอร์ เคลนแนมใน
Little Dorrit ไว้ว่า

It's like a limited game of cricket. A field
of outsiders are always going into bowl at the
Public Service, and we block the balls...the
bowlers...grew tired, got dead beat, got lamed, got
their back broken, died off, gave it up, went in for
other games...(Book II, Chapter XXVIII, p.737)

การต่อสู้ระหว่างชนชั้นสูงกับชนชั้นต่ำเป็นเสมือนเกมกีฬาอย่างหนึ่ง ชนชั้นสูงเป็น
ฝ่ายตั้งรับเพียงแต่ตั้งมั่นอย่างแน่นหนาและมั่นคงเท่านั้น ไม่เข้าชนชั้นต่ำที่เป็นฝ่ายรุก
เรียกร้องทางความชอบธรรมก็จะเหน็ดเหนื่อย อ่อนล้าและเลิกความพยายามไป
ในที่สุด อีกตัวอย่างหนึ่งที่เห็นชัดก็คือดิคเกนส์เปรียบเทียบความพยายามของชนชั้นต่ำ
ว่าเป็นเสมือนกลุ่มผึ้งที่มุ่งบินหนีออกจากภาชนะ แต่เมื่อพบว่าภาชนะนั้นทำด้วยดีบุกซึ่ง
เป็นโลหะ ไม่มีทางที่จะเอาชนะได้ ผึ้งกลุ่มนั้นก็เลิกความพยายาม

...the human bees will swarm to the beating of any
old tin kettle; in that fact lies the complete
manual of governing them, When they can be got
to believe that the kettle is made of the precious
metals, in the fact lies the whole power of men
like our late lamented...(Book I, Chapter XXVIII,
pp.738-739)

ข้อความที่บาร์นาเคิลกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าชนชั้นสูงหรือชนชั้นกลางถูกเหยียดหยาม
พลังของชนชั้นต่ำว่าไม่มีทางทำลายกฎเกณฑ์หรือระเบียบที่ชนชั้นสูงและชนชั้นกลาง
สร้างขึ้นมาเพื่อฉกฉวยประโยชน์จากสังคมได้ เมื่อชนชั้นต่ำคิดจะต่อสู้ก็จะพบปัญหาและ
อุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดจากกฎเกณฑ์และระเบียบนั้น ๆ และจะยอมแพ้ไปในที่สุด

ความอ่อนไหวทางอารมณ์ที่มีมากในจิตใจของดิคเกนส์ ทำให้ดิคเกนส์มองความเปลี่ยนแปลงของเมืองที่เติบโตก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้งหลังการปฏิวัติอุตสาหกรรมและการค้นพบทางวิทยาศาสตร์ โดยเฉพาะทฤษฎีดาร์วินที่เชื่อว่าผู้ที่แข็งแรงคือผู้รอดว่าสิ่งเหล่านี้ทำลายมนุษย์ ทำลายจิตใจคนเมืองซึ่งเคยเชื่อมั่นในคุณความดี ในศีลธรรมให้มายึดมั่นในวัตถุ ก่อให้เกิดความเห็นแก่ตัว การเอาตัวเอาเปรียบของผู้มีอำนาจต่อชนชั้นต่ำ ไม่มีความเห็นอกเห็นใจกันและกันที่สำคัญดิคเกนส์เชื่อว่าภายใต้กลไกของสังคมที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อสนองความตะกละและผลประโยชน์ของชนชั้น โดยเฉพาะชนชั้นสูงและชนชั้นกลางนี้ นำความพินาศมาสู่มวลมนุษย์ และโครงสร้างของสังคมลักษณะนี้เป็นโครงสร้างที่ผู้กร่อนสมถวิลจะต้องแก้ไขปรับปรุงกันใหม่³ ซึ่งผู้เขียนมีความเห็นว่าดิคเกนส์ในฐานะของตัวแทนราษฎรอังกฤษคนหนึ่ง ได้กระทำหน้าที่ของเขาอย่างสมบูรณ์ เพราะดิคเกนส์มิได้เพียงแค่นำเสนอความเป็นไปของสังคมร่วมสมัย ยังสอดแทรกทั้งทัศนคติของคนอังกฤษทั่วไปและทัศนคติส่วนตัวของเขาต่อสังคมที่เป็นเสมือนการชี้แนะหรือท้วงติงสังคมรอบข้าง งานเขียนของดิคเกนส์จึงเป็นเสมือนสิ่งชี้แนะที่ทำให้ผู้อ่านฉุกใจคิดถึงต้นเหตุของปัญหาและวางแนวทางที่จะแก้ไขปัญหานั้นไม่มากก็น้อย อีกทั้งงานเขียนแบบสัจนิยมที่สอดแทรกลักษณะนิยายพาฝันที่ปิดฉากด้วยความสุขสมหวังของตัวละครเอกของดิคเกนส์ไม่เพียงแต่จะให้ประโยชน์ในด้านรายละเอียดที่เป็นจริงแต่ยังให้ความรู้สึกผ่อนคลาย และความหวังใหม่เกิดขึ้นในใจทุกคน

ความหวังที่จะพบสิ่งที่ดีต่อไปในอนาคตนี้เองที่ทำให้ดิคเกนส์ให้ภาพชีวิตของตัวละครเอกในตอนจบของนวนิยายดำรงอยู่ในเมืองอย่างมีความสุขและยอมรับในความเป็นไปของสังคมรอบข้าง เช่นที่เขาได้บรรยายภาพอาร์เธอร์ เคลนแนมและเอมี ดอร์ธ เดินเคียงข้างกันและกันอย่างมีความสุขท่ามกลางความสับสนและ

³ Edgar Johnson, Charles Dickens : His Tragedy and Triumph (London : Penguin Books Ltd., 1977), pp. 410-411, 564-568.

เสียงอีกทีก็กรีกโครมภายในเมืองไว้ใน Little Dorrit ว่า

...They went quietly down into the roaring streets, inseperable and blessed; and as they passed along in sunshine and shade, the noisy, the eager, the arrogant, and the forward, and the vain fretted, and chafed, and made their usual uproar...

(Book II, Chapter XXXIV, p.812)

จากที่กล่าวมาพิสูจน์ให้เห็นว่า อิทธิพลของการอ่านหนังสือประเภท เทพนิยายและลักษณะคนโรแมนติคที่ชื่นชมในสิ่งที่ดีงามที่แฝงอยู่ในตัวดิคเกนส์มี อิทธิพลอย่างยิ่งในการผลิตผลงานและต่อแนวความคิดของเขา เช่นเดียวกับ การศึกษาความเป็นไปของธรรมชาติตามแบบฉบับของนักวิทยาศาสตร์ที่มองทุกสิ่ง ทุกอย่างด้วยความคิดเป็นกลาง พิจารณาจากเหตุและผล มีอิทธิพลต่องานเขียนและ ต่อแนวความคิดของ ไตรเซอร์ จากรายละเอียดที่พบในนวนิยายของ ไตรเซอร์ที่ผู้เขียนยก มาเปรียบเทียบกับดิคเกนส์ตั้งแต่ต้นบทที่สี่ล้วนแต่สนับสนุนให้เห็นชัดว่า ไตรเซอร์ได้ นำเอาหลักปรัชญาของเฮอริเบิร์ต สเปนเซอร์ (Herbert Spencer : 1820-1903) และทอมัส เฮนรี ฮักซ์เลย์ (Thomas Henry Huxley : 1825-1895) เกี่ยวกับความเชื่อในอำนาจหรือพลังที่จับต้องไม่ได้ที่มีอำนาจเหนือ พฤติกรรมของมนุษย์มาอธิบายทุกสิ่งทุกอย่างในนวนิยายของเขา โดยเฉพาะ ไตรเซอร์ได้ตีความว่าหมายถึงในร่างกายคนเรามีสารเคมีที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม ของมนุษย์ ซึ่งมนุษย์นั้นจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวก็ล้วนแล้วแต่สารเคมี ชนิดนี้ และในขณะที่เดียวกันสารเคมีชนิดนี้ก็ยังคงอยู่ภายใต้อิทธิพลของพลังต่าง ๆ ทั้งจากภายนอกและภายในที่ล้อมรอบตัวเรา เช่น พลังทางสังคม พลังทางการเมือง พลังทางความเชื่อมั่น พลังทางเพศ เป็นต้น⁴ ความเชื่อมั่นว่ามนุษย์ตกอยู่ภายใต้การ

⁴ Ronald E. Martin, American Literature and the Universe of Force (North Carolina : Duke University Press, 1981), pp. 211-221.

ควบคุมของพลังดังกล่าวทำให้โดร เซอร์ ไม่ตาหนิพฤติกรรมของผู้คนที่มึลักษณะของความเห็นแก่ตัวหรือชั่วร้าย เขาพิจารณาความเป็นไปของชีวิตคนเหล่านั้นอย่างนักเขียนแนวธรรมชาตินิยมและแบบนักวิทยาศาสตร์ที่มีได้มีผลเฉพาะแนวความคิดของโดร เซอร์ ในการมองทุกสิ่งทุกอย่างด้วยสายตาที่เป็นกลาง พิจารณาตามเหตุและผลที่ควรจะเป็นซึ่งนำไปสู่การมองตามความเป็นจริง โดยยึดหลักเกณฑ์ที่สังคมกำหนดขึ้นเท่านั้น ยังมีผลต่อการผลิตผลงานของเขา โดยเฉพาะการนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์มาประยุกต์ใช้ ทำให้งานเขียนของโดร เซอร์ มีชีวิตชีวาและสมจริงยิ่งขึ้น ทุกอย่างไม่ว่าจะเป็นการสร้างตัวละคร การดำเนินเรื่องล้วนแต่ใช้หลักเหตุและผลมากกว่าจินตนาการ พฤติกรรมของตัวละครแต่ละตัวจึงสามารถอธิบายได้ชัดเจน เช่น ใน Sister Carrie และ The Financier แรงจูงใจที่ทำให้แครีมุ่งหน้าเข้าเมือง และคูเพอร์วูดทะเยอทะยานอยากประสบความสำเร็จในโลกธุรกิจคือความใฝ่ฝันของคนอเมริกันที่มุ่งจะบรรลุความสำเร็จที่วัดได้ด้วยเงินตราหรือที่เรียกว่า American Dream และสิ่งนี้เองที่โดร เซอร์ ก็ถือว่าเป็นพลังทางสังคมที่ครอบงำผู้คนให้หันคล้อยตามโดยไม่มีทางเลือกใน Jennie Gerhardt กรณีของเงินนี้ที่แม้จะมีได้กระทำสิ่งต่าง ๆ เพื่อตนเอง เป็นการกระทำเพื่อครอบครัว แต่พฤติกรรมของเงินนี้ก็ชี้ให้เห็นว่าตัวของเงินนี้ก็ตกอยู่ใต้พลังทางสังคมเช่นกัน เพราะเงินนี้หวังจะให้ครอบครัวมีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นกว่าเดิม

นอกจากพฤติกรรมของตัวละครโดร เซอร์ จะดูสมจริงแล้ว เช่น แครีที่มุ่งแสวงหาความสุขสบาย เมื่อดรูเอท์ให้สัญญาว่าจะแต่งงานกับเธอทำให้เธอตัดสินใจหนีพี่สาวไปอยู่กับเขา หรือในกรณีที่เธอติดต่อกับเฮิร์สทวูดก็เนื่องจากดรูเอท์ผิดสัญญาและแครีเข้าใจว่าเฮิร์สทวูดยังไม่ได้แต่งงาน การดำเนินเรื่องของโดร เซอร์ ยังเป็นธรรมชาติและเหมือนจริงมากยิ่งขึ้น การแสวงหาหรือการประสบความสำเร็จของตัวละครแต่ละตัวนอกจากจะมาจากความพยายามเอาชนะอุปสรรคแล้ว ยังขึ้นกับโอกาส ช่วงจังหวะที่เหมาะสมหรือที่เรียกว่าโชคช่วยด้วย เช่น แครีที่เริ่มต้นชีวิตด้วยการเป็นนางละครที่ผู้จ้างไม่อยากจะรับเธอไว้และเป็นตัวประกอบที่ไม่มีบทบาทใด ๆ แต่เธอก็พยายามปรับปรุงตนอยู่ตลอดเวลา ในที่สุดช่วงโอกาสที่ดีก็ส่งผลให้เธอกลายเป็นนางละครที่มีชื่อในตอนจบ หรือในกรณีของคูเพอร์วูดที่เริ่มชีวิตจากคนต่ำต้อยคนหนึ่งพากเพียรฝึกฝนตนในโลกธุรกิจบวกกับความโชคที่ผู้สนับสนุนเป็นผู้มีอำนาจในสังคมทำให้เขาประสบความสำเร็จอย่างรวดเร็ว

การพิจารณาทุกอย่างตามเหตุและผลที่ควรจะเป็นทำให้ใครเซอร์มองทุกอย่างด้วยความเข้าใจพร้อมจะศึกษาสาเหตุและผลของการเปลี่ยนแปลงนั้น ๆ หรือกล่าวได้ว่าใครเซอร์มิได้มองอะไรด้านเดียว ข้อมูลที่สามารถนำมาสนับสนุนความคิดของผู้เขียนก็คือข้อความที่ใครเซอร์บรรยายไว้ใน Jennie Gerhardt มีความว่า

...Life isn't as bad as she makes out with her sensitive feelings. We all have our troubles, and we all have to stand them, some more, some less. We can't assume that anyone is so much better or worse off than anyone else. We all have our share of troubles...(Chapter LI, pp.337-338)

ข้อความนี้อธิบายถึงสัจธรรมของชีวิตว่าชีวิตของคนเราย่อมมีทั้งสุขและทุกข์สลับกันไป ไม่อาจกล่าวได้ว่าใครมีทุกข์หรือสุขมากกว่ากัน มนุษย์ทุกคนที่เกิดมาต้องมีความอดทนและอดกลั้นต่อการเผชิญกับความทุกข์และความลำบากที่โหมประดังเข้ามาในเส้นทางของชีวิต

ความเข้าใจชีวิตมนุษย์ว่าคะเคล้าด้วยความสุขและทุกข์ทำให้ใครเซอร์มิได้คาดหวังแต่สิ่งที่ดีงามในสังคมอย่างเดียว เพราะเขารู้ดีว่าในสังคมเมืองที่รวมของมนุษย์ผู้มีความหลากหลาย บ้างดี บ้างชั่ว ย่อมจะประกอบไปด้วยความดีงามและความเลวร้าย เนื่องจากทุกอย่างไม่สามารถดำรงอยู่ได้ตามลำพัง โดยเฉพาะใครเซอร์มีความเห็นว่าเมื่อสังคมของสัตว์เป็นสังคมที่สัตว์ใหญ่กินสัตว์เล็กเพื่อความอยู่รอด สังคมมนุษย์ก็เช่นเดียวกันดังที่เขาอธิบายใน The Financier ว่า "How is life organized?" Things lived on each other. Lobsters lived on squids and other things...And what lived on men?...men lived on men..."(Chapter I, pp.8-9) อาจตีความว่าผู้แข็งแรงย่อมจะอยู่เหนือผู้อ่อนแอ หรือคนโง่เขลาย่อมตกเป็นเหยื่อของคนชาญฉลาด ความคิดนี้เองทำให้ใครเซอร์มองสังคมอย่างยอมรับความเป็นจริงว่าไม่มีประโยชน์ที่จะโต้แย้งหรือต่อต้านระบบระเบียบในสังคมที่บ้างก็สร้างความพึงพอใจให้บังเกิดขึ้น บ้างก็ก่อให้เกิดความเจ็บปวด ดังที่เขาได้อธิบาย

อย่างละเอียดและชัดเจนไว้ในบทความชื่อ "The Beauty of Life" จาก
หนังสือรวมบทความ The Color of a Great City ไว้ว่า

Before such a picture of combined beauty and
contentiousness...Life living upon life...It is so
useless to quarrel with an order which is compulsory
and produces all that we know of either joy or pain.
This scene, as we look at it, is one of the joys,
one of the compensations, of our existence which we
must take whether we will or no, and which satisfies
us whether or not...(p.171)

การยอมรับความจริงของชีวิตว่าคล้ำไปด้วยความสุข ความทุกข์และ
ความผิดหวัง โดยเฉพาะประเด็นที่ว่าในบางครั้งชีวิตคนเมืองก็จำเป็นต้องยอมสูญเสีย
บางสิ่งเพื่ออีกสิ่งหนึ่งที่ดีกว่าและเป็นที่ยอมรับของสังคมเป็นสิ่งที่โดโรเซอรันาเสนอไว้
ในนวนิยายของเขาย่างชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นแคร์รี่ใน Sister Carrie คูเพอร์วูด
ใน The Financier และเคนใน Jennie Gerhardt บุคคลเหล่านี้ต่างยินยอม
แลกความสุขทางใจเพื่อความสำเร็จที่สังคมกำหนดไว้ แม้จะเป็นการยินยอมอย่าง
ขมขื่นก็ตาม ยิ่งพิจารณารายละเอียดในงานเขียนของโดโรเซอรันาผู้เขียนก็พบว่า
โดโรเซอรันาเห็นด้วยกับการกระทำนี้ หากสิ่งที่ได้มาจะคุ้มกับสิ่งที่เสียไป ดังเช่นใน
บทความชื่อ "City of My Dreams" จากหนังสือรวมบทความ
The Color of a Great City โดโรเซอรันาบรรยายชีวิตของผู้หญิงยากไร้ที่ยัง
ยืนยั้นและยืนดีจะใช้ชีวิตในเมืองนิวยอร์กต่อไปทั้ง ๆ ที่เธอก็ได้ลิ้มรสชาติของ
ความขมขื่นที่มีอยู่ที่นั่นจะทวีความรุนแรงมากขึ้น โดโรเซอรันาได้ตั้งข้อสังเกตให้
ผู้อ่านทราบว่าเป็นเพราะหญิงคนนั้นพบว่าความพึงพอใจที่เธอได้รับจากการได้สัมผัส
กับแสงสีที่เจิดจรัสและกลิ่นไอของความเจริญในเมืองที่ไม่อาจหาได้ในชนบทมีค่าคุ้ม
กับความลาเค็ญที่เธอได้รับ ดังคำพูดที่เธอกล่าวว่า

...I would rather live in my hall-bedroom in New York
than in any fifteen-room house in the country that I
ever saw...The color and noise and splendor of the

city as a spectacle was sufficient to pay her for all her ills (p.2).

ข้อความที่หยิบยกมาไม่เพียงสะท้อนถึงความตั้งใจที่จะอยู่ในเมืองต่อไปแม้จะต้องทุกข์ทนต่อความลาเค็ญ ยังแสดงถึงความคิดของ ไดรเซอร์ที่เชื่อว่าการกลับไปสู่ชนบทมิใช่วิธีการแก้ปัญหาความเลวร้ายในเมือง การต่อสู้เพื่อเอาชนะอุปสรรคและความยากลำบากต่าง ๆ เท่านั้นจึงจะเป็นวิถีทางที่ถูกต้อง

ในประเด็นแนวทางแก้ไขปัญหาในเมือง ผู้เขียนมีความเห็นว่าดิคเกนส์และไดรเซอร์มีความเห็นตรงกันว่ากลับไปสู่ชนบทมิใช่วิธีการแก้ปัญหา เป็นเพียงการหนีความเป็นจริง ไปชั่วขณะหนึ่ง เท่านั้น วิธีการแก้ปัญหาในเมืองที่ดิคเกนส์และไดรเซอร์นำเสนอคือการปรองดอง ไม่แบ่งแยกชนชั้น เนื่องจากปัญหาความเลวร้ายต่าง ๆ ในสังคมล้วนสืบเนื่องมาจากปัญหาเรื่องชนชั้นทั้งนั้น ความคิดนี้ปรากฏชัดในนวนิยายของดิคเกนส์เรื่อง Our Mutual Friend เป็นภาพการแต่งงานระหว่างยูจีนตัวแทนของชนชั้นสูงกับลิซซีตัวแทนของชนชั้นต่ำ เขาทั้งสองประสบความสำเร็จในชีวิตครอบครัว และในนวนิยายของไดรเซอร์เรื่อง Jennie Gerhardt สะท้อนถึงการอยู่ร่วมกันอย่างราบรื่น สุขสมหวังของชนชั้นต่างระดับ คือเคนซึ่งเป็นตัวแทนของคนรวยกับเจนนี่ลูกสาวกรรมกร

จากข้อมูลในนวนิยายของดิคเกนส์และไดรเซอร์ที่ผู้เขียนหยิบยกมาสนับสนุนการวิเคราะห์ทัศนคติของนักเขียนทั้งสอง โดยแท้จริงแล้วผู้เขียนพบว่าเป็นการยากยิ่งที่จะวิเคราะห์ในแต่ละประเด็นให้เห็นชัดเจน ด้วยสิ่งนี้นักเขียนนำเสนอซับซ้อนและลึกซึ้งยิ่งนัก ในบางประเด็นทัศนคติที่แสดงออกก็ดูจะขัดแย้งกันเองเพราะเขาทั้งสองแสดงความเห็นด้วยควบคู่ไปกับคัดค้าน บางอย่างพึงใจแต่อดตำหนิไม่ได้ ทั้งรักทั้งชังคละเคล้าปะปนกันอยู่ตลอดเวลา แต่ก็พอจะสรุปเป็นประเด็นใหญ่ ๆ ให้เห็นความเหมือน ความแตกต่างทั้งแนวคิดและทัศนคติของนักเขียนทั้งสอง และกล่าวได้ว่าภาพเมืองและสังคมเมืองที่นำเสนอล้วนสะท้อนถึงทัศนคติทั้งด้านบวกด้านลบของดิคเกนส์กับไดรเซอร์ อย่างไรก็ตามแม้ว่าดิคเกนส์จะโหมตีเมืองหรือไดรเซอร์ค่อนข้างจะชื่นชมเมือง แต่ความเหมือนกันประการหนึ่งก็คือนวนิยายของเขาทั้งสองสะท้อนให้เห็นว่าเมืองจะดีงามหรือเลวร้ายเพียงใด ก็ยังเป็นแหล่งที่มนุษย์ปรารถนาจะดำรงอยู่เสมอ จากที่กล่าวมาข้างต้นนำมาสู่ข้อสรุปว่า สังคมร่วมสมัยของดิคเกนส์

และ ไดรเซอร์มีอิทธิพลต่องานเขียนและแนวคิดในการมองเมืองของเขาทั้งสองอย่าง
เห็นได้ชัด



บทสรุป

การปฏิวัติอุตสาหกรรมในประเทศอังกฤษและสหรัฐอเมริกา ทำให้เมืองเกิดการเปลี่ยนแปลงหลายประการทั้งเหมือนและแตกต่างกันดังนี้คือ ผลจากการปฏิวัติอุตสาหกรรมที่เหมือนกันในอังกฤษและสหรัฐอเมริกา ก็คือ การเปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้างของเมือง เปลี่ยนจากอาชีพหลักด้านเกษตรกรรม เป็นเมืองอุตสาหกรรมที่มุ่งใช้เครื่องจักรกลแทนแรงงานคน ด้านรูปแบบของสังคมเมือง เปลี่ยนจากวิถีชีวิตที่มีรูปแบบที่เรียบง่าย ดำเนินชีวิตและทำมาหากัน ในหมู่ญาติพี่น้องและเพื่อนบ้าน โดยธรรมชาติมีอิทธิพลต่อการดำรงชีพ เป็นชีวิตที่รีบร้อน เร่งด่วน จาเเจ มีแบบแผน และมีเป้าหมายเพื่อผลประโยชน์ ด้านค่านิยม เปลี่ยนจากความชื่นชมความดีงามเป็นวัตถุนิยม และใช้วัตถุนิยมเป็นสื่อแสดงฐานะ เกียรติยศและชื่อเสียง ด้านทัศนคติ ให้เกียรติและนับถือคนมีอำนาจและคนมั่งคั่ง ร่ำรวยมากยิ่งขึ้น ในด้านความแตกต่างก็คือ การปฏิวัติอุตสาหกรรมไม่มีผลกระทบต่อระบบการปกครองของอังกฤษแต่อย่างใด อังกฤษยังคงระบบการปกครองแบบที่เอื้อประโยชน์แก่ชนชั้นสูงและชั้นกลาง แต่การปฏิวัติอุตสาหกรรมในสหรัฐอเมริกา เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ความเชื่อในความเท่าเทียมและความเสมอภาคระหว่างบุคคล ในสังคมอเมริกันชัดเจนยิ่งขึ้น

จากโครงเรื่องในนวนิยายของดิคเกนส์และ ไตรเซอร์สรุปได้ว่า คำจำกัดความของคำว่าเมืองในนวนิยายของดิคเกนส์และ ไตรเซอร์มีความหมาย ดังนี้คือ เมืองคือมหาวิทยาลัยแห่งชีวิต ทุกชีวิตจากต้องดำเนินตามระเบียบข้อบังคับ ผู้คนในเมืองต้องใช้ประสบการณ์ ความรู้และความสามารถเพื่อความอยู่รอด แต่ก็ยังมีหลังบางอย่างที่อยู่เหนือการควบคุมของมนุษย์ เช่น พลังจากสิ่งแวดล้อมรอบข้าง พลังทางเพศ และ โอกาสหรือช่วงจังหวะเวลาที่เหมาะสม เป็นต้น ซึ่งเป็นส่วนประกอบสำคัญที่อาจทำให้ชีวิตประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวได้

แนวคิดของดิคเกนส์และ ไตรเซอร์ต่อเมืองแบ่งออกเป็นสี่รูปแบบคือ แบบที่หนึ่ง มองด้วยความคิดเป็นกลางหมายถึงพิจารณาตามเหตุและผลที่ควรจะเป็น โดยไม่ยึดติดหลักเกณฑ์ที่สังคมกำหนดขึ้น แบบที่สอง มองตามความเป็นจริง หมายถึงพิจารณาตามเหตุและผลที่ควรจะเป็น โดยยึดถือกฎเกณฑ์ที่สังคมกำหนดขึ้น

แบบที่สาม มองด้วยความคิดแบบนักวิทยาศาสตร์หมายถึงใช้ความรู้ทาง
วิทยาศาสตร์มาประยุกต์เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ ของพฤติกรรมมนุษย์
แบบที่สี่ มองด้วยความคิดที่เกิดจากความรู้สึกส่วนตัวของนักเขียน

จากการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบแนวคิดของนักเขียนทั้งสองสรุปได้
ว่าโดยส่วนใหญ่แล้วดิคเกนส์มองความเป็นไปในเมืองด้วยความรู้สึกส่วนตัวมาก
ที่สุด รองลงมาได้แก่มองด้วยความคิดเป็นกลางและมองตามความเป็นจริงตาม
ลำดับ ไม่มีการพิจารณาด้วยความคิดแบบนักวิทยาศาสตร์ สำหรับโดเรเซอร์
ส่วนใหญ่มองโดยใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์เป็นบรรทัดฐานในการพิจารณาตัดสิน
พฤติกรรมผู้คนในสังคม รองลงมาได้แก่มองด้วยความคิดเป็นกลาง มองตามความ
เป็นจริงและมองด้วยความคิดที่เกิดจากความรู้สึกส่วนตัวตามลำดับ ซึ่งแนวคิด
ดังกล่าวส่งผลต่อทัศนคติของนักเขียนทั้งสอง การพิจารณาด้วยความรู้สึกส่วนตัวของ
ดิคเกนส์ทำให้ทัศนคติต่อเมืองเน้นไปในด้านลบเป็นส่วนใหญ่ รองลงมาคือทัศนคติที่
เป็นกลาง ส่วนโดเรเซอร์มีทัศนคติเน้นไปในด้านบวก

อิทธิพลที่มีต่อแนวคิดของดิคเกนส์และโดเรเซอร์คือ ระบบการปกครอง
หลักปรัชญาและวรรณกรรม สำหรับดิคเกนส์ ระบบการปกครองที่กดขี่ชนชั้นต่ำ
หลักปรัชญาที่เชื่อว่ามนุษย์ทุกคนมีพลังที่จะฟันฝ่าอุปสรรค สร้างสรรค์ชีวิตตนเอง
และวรรณกรรมแนวโรแมนติคที่ชื่นชมธรรมชาติ ให้ความสำคัญกับจิตใจ และเชื่อมั่น
ในคุณความดีส่งผลอย่างยิ่งต่อผลงาน แนวคิด และทัศนคติของดิคเกนส์ กล่าวคือ
แม้ดิคเกนส์จะจำลองภาพสังคมร่วมสมัยลงในนวนิยายของเขาแต่ดิคเกนส์ไม่ชอบ
ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เนื่องจากเห็นว่าทำให้สังคมเมืองกลายเป็นสังคมที่ถือ
ว่าธุรกิจคือธุรกิจ ไม่มีความเห็นอกเห็นใจเพื่อนร่วมสังคม ผู้คนกลายเป็นคนเห็น
แก่ตัวด้วยยึดมั่นในค่านิยมบูชาเงิน การเป็นศัตรูกันระหว่างชนชั้นที่เนื่องมาจาก
ความเหลื่อมล้ำ โดยเฉพาะสภาพความเป็นอยู่ที่ทรูหราสุขสบายของชนชั้นสูงและ
ชนชั้นกลางที่แตกต่างอย่างสิ้นเชิงกับสภาพความเป็นอยู่ที่แร้นแค้นต้องกระเสือก
กระสนเพื่อความอยู่รอดของชนชั้นต่ำ หรือกล่าวได้ว่าแตกต่างกันอย่างหน้ามือเป็น
หลังมือ ทั้ง ๆ ที่ทุกคนเป็นมนุษย์เหมือนกันควรที่จะมีความเท่าเทียม รักใคร่และ
ปรองดองกัน สภาพดังกล่าวนี้เป็นสิ่งที่ผิดธรรมชาติในความคิดของดิคเกนส์
ประการสำคัญโดยความเห็นส่วนตัวดิคเกนส์เชื่อว่าระบียบกฏเกณฑ์ในสังคมที่จำกัด
พลังในการแสดงออกหรือสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงาม ส่งผลให้ผู้คนไม่สามารถกระทำสิ่ง

ใจปรารถนาได้ ทำให้เมืองเป็นเสมือนสัตว์ประหลาดที่น่ากลัว น่ารังเกียจ และ
 อยากระบายให้ไกลห่าง ด้วยความคิดนี้ส่งผลให้ทัศนคติของดิคเกนส์ต่อเมืองเป็นทัศนคติ
 ด้านลบ ส่วนไตรเซอร์ระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยในสหรัฐอเมริกาที่เชื่อ
 ในความเสมอภาคระหว่างบุคคล และเปิดโอกาสให้ทุกคนในสังคมมีสิทธิเท่าเทียมกัน
 คนรวยจะรวยได้ต้องมีความมานะพยายามและฉลาด คนจนด้วยโอกาสตามธรรมชาติ
 เท่านั้น ไม่ถูกกดขี่ข่มเหง นอกจากนี้อิทธิพลแนวคิดของดาร์วินที่เชื่อว่าผู้ที่แข็งแรง
 เหมาะสมเท่านั้นจะอยู่รอดในสังคมและเชื่อในพลังที่มีอยู่ล้อมรอบตัวมนุษย์ว่ามีอิทธิพล
 ต่อการประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว ประกอบกับการที่ทุกคนสามารถแสดงพลังที่มี
 อยู่ได้อย่างเป็นธรรมชาติ ทำให้ไตรเซอร์มองความเปลี่ยนแปลงของสังคมรอบข้าง
 ด้วยเหตุและผล โดยเฉพาะในประเด็นของการต่อสู้ของผู้คนในเมืองเพื่อความอยู่รอด
 ไตรเซอร์มีความเห็นว่าเป็นเรื่องปกติวิสัยที่ทุกคนย่อมรักและปกป้องตนเอง ซึ่งสิ่ง
 เหล่านี้เอื้อให้ไตรเซอร์มองแบบยอมรับความเป็นจริงส่งผลให้มีทัศนคติด้านบวกต่อ
 เมือง จากที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่าวรรณกรรมมีความสอดคล้องกับความ
 เคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงทางสังคม

ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายจะศึกษาความเปลี่ยนแปลงทาง
 สังคมที่มีอิทธิพลต่อนักเขียนและวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบแนวคิดของดิคเกนส์และ
 ไตรเซอร์ในประเด็นของเมือง มิได้ศึกษาเปรียบเทียบสำนวนการแต่ง (Style)
 ที่สะท้อนให้เห็นลักษณะจิตใจของผู้เขียน และคุณลักษณะของการเขียน (Tone) ที่
 สะท้อนให้รู้ถึงเจตนาของนักเขียนที่ต้องการให้ผู้อ่านรับรู้ ผู้เขียนใคร่เสนอแนะให้
 ศึกษาและวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบในด้านดังกล่าวของดิคเกนส์และไตรเซอร์เพื่อ
 ให้ทราบความเหมือนและความแตกต่างชัดเจนยิ่งขึ้น